

29.4.2013. godine u 12.29 h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore,
Poštovani predsjedniče i članovi 40. Vlade Crne Gore,

Otvaram **četvrtu posebnu šednicu proljećnjeg zasijedanja** u 2013. godini, premijerski sat u, sad već po drugi put, istom format. Premijer je dobio šest pitanja. Po dobrom običaju prvo pitanje će postaviti kolega Simović, u ime Kluba poslanika Demokratske partije socijalista. Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

U ime Poslaničkog kluba Demokratske partije socijalista postavljam pitanje:

“Kakav je stav Vlade Crne Gore o zajedničkom izvještaju o preliminarnim nalazima i zaključcima OEBS-a i Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope o Predsjedničkim izborima u Crnoj Gori iz domena odgovornosti vladinih institucija?”

Obrazloženje:

Podsjetiću da je u izvještaju OEBS-a o oktobarskim parlamentarnim izborima iznesena ocjena da su oni protekli u mirnom i korektnom višestranačkom okruženju, uz poštovanje fundamentalnih prava, i dalje usaglašavanje sprovođenja demokratskih izbora u skladu sa opredjeljenjima OEBS-a i standardima Savjeta Evrope, a da su građani napravili slobodan izbor.

U preliminarnom izvještaju OEBS-a i Savjeta Evrope o predsjedničkim izborima data je više nego jasna ocjena da su predsjednički izbori održani profesionalno i efikasno.

U ovim izvještajima naznačeni su i brojni pozitivni primjeri daljeg usklađivanja izborne regulative sa preporukama Venecijanske komisije i OEBS-a kojem teže i demokratije sa mnogo dužom tradicijom.

Zajednički imenitelj ova dva izvještaja je da je na javnoj sceni bilo jako podsticanje na nepovjerenje u izborni proces, širenje nepovjerenja u državne institucije optužbama bez dokaza.

Citiraću ocjenu iz Izvještaja o predsjedničkim izborima:

"Tvrdnje o zloupotrebi državnih resursa i dalje su opstale bez obzira na istinitost navoda. Nepovjerenje u javne institucije i pravosuđe smanjilo je povjerenje javnosti i treba mu posvetiti pažnju".

Svjedoci smo da su pojedine opozicione partije iznijele brojne optužbe u cilju kreiranja i podsticanja tog nepovjerenja.

Ocjena šefa posmatračke misije OEBS-a Roberta Batelija na oktobarskim parlamentarnim izborima bila je više nego slikovita: "Narodu i biračkim odborima petica, a onima koji iznose optužbe bez dokaza - jedinica".

Tu jedinicu opozicija je pokušala da popravi pripremom i kreiranjem afera. Jedna od njih je takozvana afera "Snimak". Očigledno, kod naroda Crne Gore tu jedinicu nije ispravila. Očigledno svima osim njima samima. I jedne i druge izbore su izgubili, a nakon predsjedničkih proglasili pobjedu bez obzira na izborni rezultat koji nijesu ni saopštavali. Kada su na kraju morali da se suoče sa izbornim rezultatom, sa voljom građana Crne Gore, sa konačnim odlukama nadležnih državnih institucija, pokušali su da dovedu u pitanje

regularnost i izbora i rezultata. Istih onih izbora i rezultata na osnovu kojih su proglasili pobjedu. Logika im u tome opet očigledno nije bila saveznik.

Na jasno iznijete pohvale evropskih zvaničnika za napredak, napore i uspjehe Crne Gore i pozive na konstruktivan pristup uslijedio je bojkot rada parlamenta i protest, što je, opet od strane evropskih zvaničnika, ocijenjeno kao destruktivni a ne konstruktivni pristup.

U cilju pravdanja izbornog poraza nijesu ostali pošteđeni ni evropski zvaničnici. Svoju doktrinu kreiranja afera pokušali su i na njima. Iznijete su brojne optužbe i na njihov račun, optužbe koje govore više o nevrjednosti autora nego o onima koje su prozivali.

Građani Crne Gore i u ovom vremenu u kome su pogođeni teškim uticajem ekonomske krize, pokazali su da svoje povjerenje neće dati onima koji svoju viziju napretka i suočavanje sa izazovima koji su pred nama, grade na neutemeljenim optužbama i kreiranju afera. Tako su, da bi opravdali svoje ubjedljive i kontinuirane izborne poraze, kreirali, ponavljam, aferu "Snimak", ali ne zbog utvrđivanja istine, već zbog stvaranja alibija za nove izborne poraze.

I ovom prilikom saopštavam da će Klub poslanika DPS-a imati konstruktivan pristup i podržati parlamentarnu istragu i aktivno učestvovati u radu anketnog odbora o takozvanoj aferi "Snimak", kako bi jasno pokazali besmisao konstruisane afere. Uostalom, kao i do sada, sa eplogom prethodnih afera istih autora i istih koautora. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Simoviću.

Predšedniče Đukanoviću, izvolite.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Gospodine predsjedniče Parlamenta, poštovani gospodine Simoviću,

OEBS, Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava, kao i Parlamentarna Skupština Savjeta Evrope predstavili su 8.aprila ove godine izvještaj o preliminarnim nalazima i zaključcima, vezanim za nedavno završene predsjedničke izbore.

U obrazloženju postavljenog pitanja iznijeli ste u najkraćem siže koji nesumnjivo izražava pozitivnu opštu ocjenu organizacije cjelokupnog izbornog procesa, a time i rada organa vlasti u domenu njihove odgovornosti.

S obzirom da ste i vi citirali dio tog izvještaja, smatram najprimjerenijim i najobjektivnijim da i sam citatima podsjetim na najvažnije ocjene sadržane u preliminarnom izvještaju međunarodne misije.

Dakle, citat: "Predsjednički izbori održani 7. aprila 2013. godine, uključujući izborni dan, održani su profesionalno i efikasno. Kandidati su mogli da vode slobodne kampanje i fundamentalna prava slobode govora, kretanja i udruživanja, su uglavnom poštovana". Takođe, citiram: "Pravni okvir koji reguliše predsjedničke izbore uopšteno pruža adekvatnu osnovu za sprovođenje demokratskih izbora". U nastavku izvještaja ističe se sud o radu Državne izborne komisije, citiram: "Državna izborna komisija je svoj posao radila na profesionalan način i uprkos ograničenim ljudskim i finansijskim resursima ispunila je zakonske rokove". Takođe, citiram: "Vlasti su napravile značajne napore za primjenu neophodnih izmjena u biračkim spiskovima. Po prvi put, u skladu sa prethodnim OEBS preporukama, građani bez državljanstva su uklonjeni sa biračkih spiskova i nova biometrijska dokumenta su bila potrebna za glasanje".

I finalno, citiram: "Izborne komisije koje su posjetili međunarodni posmatrači bile su proceduralno dobro pripremljene, glasački proces je sproveden efikasno. Brojanje i tabeliranje su bili sprovedeni na transparentan i efikasan način, bez žalbi i nepravilnosti".

Izborni proces predstavlja kompleksan postupak u koji su, pored Državne izborne komisije, uključeni Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, MUP, 21 lokalna samouprava, kao i Ustavni i Upravni sud. Stoga, preliminarne ocjene OEBS-a i Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope su u određenom smislu i jasna potvrda napretka u oblasti vladavine prava i jačanja institucija sistema. Naravno, ne previđam ni dio izvještaja koji predstavlja konstruktivan podsticaj državnim organima da se određeni segmenti izbornog procesa kontinuirano unapređuju, kako bi u budućem periodu on ojačao svoj demokratski legitimitet u cjelokupnoj javnosti i, saglasno generalnoj intenciji harmonizacije crnogorskog sa evropskim sistemom, slijedio najbolju demokratsku praksu izbornih sistema zemalja Evropske unije. I u tom dijelu najbolje se poslužiti jezikom međunarodne misije, citiram: "Zahtjev da građani mogu dati potpis podrške samo jednom kandidatu, kao i samo potpisivanje pred izbornim zvaničnicima angažovanim po političkoj liniji je ocijenjen kao zabrinjavajući, u prethodnim izvještajima. Uslov dugogodišnjem prebivališta za predsjedničku kandidaturu takođe nije u skladu sa međunarodnim obavezama". Nadalje, citiram: "Harmonizacija važećeg zakonodavstva je bila neophodna u cilju eliminisanja nedostataka i pružanja daljeg pojašnjenja o primjeni ključnih odredbi u pogledu finansiranja kampanje i medija".

I napokon, takođe citat: "Zamagljivanje linije između države i partije i dalje je u suprotnosti sa OEBS-ovim opredjeljenjima i standardima Savjeta Evrope".

Ove ocjene će nesumnjivo biti inspiracija za punu posvećenost državnih organa Crne Gore s ciljem prevazilaženja uočenih slabosti, koje su, kako znamo, sastavni dio izbornih procesa i u demokratski najrazvijenim zemljama svijeta.

Mjerilo uspješnosti svakog izbornog sistema i njegova sposobnost da obezbijedi da rezultat izbora bude autentičan izraz demokratske volje građana u jednoj zajednici. Bez obzira na slabosti kojih je, kako to primjećuju zahtjevni međunarodni posmatrači, u crnogorskom izbornom sistemu iz jednog u drugi proces, sve manje. Najvažnije je da kod njih nema dileme da su izborni rezultati u Crnoj Gori, uključujući i posljednje za izbor Predsjednika Crne Gore, nedvosmisleni izraz slobodne demokratske volje građana Crne Gore.

Zbog koncentracije prigovora opozicione javnosti na taj dio izbornog sistema želim da potenciram i afirmativne ocjene međunarodne posmatračke misije o uređenosti biračkih spiskova.

Pored pozitivne ocjene da je nakon tri odlaganja izmjenama odredbi izbornog zakonodavstva konačno obezbijeđeno poštovanje norme da biračko pravo pripada državljanima Crne Gore i da su po prvi put na ovim izborima lična dokumenta sa biometrijskim uslovima bila uslov korišćenja biračkog prava. Međunarodna posmatračka misija napominje da je bilo prigovora da mnogima kojima je po ovom osnovu uskraćena mogućnost da glasaju, nijesu bili uredno informisani, dodajući, da se ipak samo šest birača žalilo po tom osnovu. Citiram taj dio izvještaja Posmatračke misije:

"Državne i lokalne vlasti su preduzele ozbiljne napore da ažuriraju biračke spiskove u rokovima propisanim zakonom. Većina pritužbi koje je primila Posmatračka misija su bile nepotvrđene i odnosile su se na nekoliko pojedinačnih slučajeva."

Smatram, dakle, da su lokalne uprave, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, ažurno i profesionalno obavili poslove iz svoje

nadležnosti, i da su informacije o svim promjenama u biračkim spiskovima bile blagovremeno dostupne zainteresovanim stranama, te da su svi koji su željeli da provjere svoj status u biračkom spisku to mogli veoma lako da urade. Takođe, podsjećam, da su parlamentarne stranke i podnosioci potvrđene izborne liste imali pristup cjelokupnom biračkom spisku, a time i mogućnost da podstaknu i pomognu svoje pristalice da obezbijede uslove za korišćenje biračkog prava. Na kraju želim da ponovim, punu opredijeljenost Vlade da razmotri sve preporuke OEBS/ODHIR-a kada Izvještaj bude konačan, i potvrdim da ćemo se kao i do sada sa punom ozbiljnošću odnijeti prema precizno utvrđenim nedostacima kako bi ih u potpunosti prevazišli u narednom periodu. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Imate komentar?

Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Gospodine predsjedniče Vlade, hvala Vam na datom odgovoru.

Dijelim sa Vama mišljenje da je Preliminarni izvještaj OEBS-a i Parlamentarne Skupštine Savjeta Evrope nova potvrda napretka Crne Gore u oblasti vladavine prava i jačanje institucija sistema Crne Gore. Svakako, taj posao se ne završava ni za godinu, ni za dvije. To je kontinuirani posao i u državama sa mnogo razvijenijom demokratijom. Dalje podešavanje izbornog sistema će biti dio ukupne harmonizacije, ukupnog crnogorskog zakonodavstva sa evropskim zakonodavstvom. Vjerujem da će iskazana opredijeljenost Vlade na ovim zadacima biti dobar podsticaj i za ostale institucije, a prije svega za Skupštinu, gdje takođe, i mi prepoznavamo svoje značajne obaveze. Bojim se da oni koji bojkotuju, i oni koji razmišljaju o bojkotu Skupštine, oni koji ne uvažavaju odluke nadležnih državnih institucija nemaju takav pristup. Oni bojkotuju ovo pravo mjesto i ovu dobru priliku, i ostale dobre prilike, da se prezentiraju različiti politički stavovi i da zajedno dođemo do mogućih rješenja. Oni i dalje nastavljaju sa destrukcijom, konstruišu nove afere, ulaze u sve otvorenije sukobe sa međunarodnim zvaničnicima čiji im se stavovi ne sviđaju.

Oni i dalje uporno ponavljaju odluke o neregularnosti izbora uprkos svim ocjenama iz Izvještaja koje ste i Vi danas ovdje pročitali. Molim Vas, i za Vaš dodatni komentar da li je i medijski ambijent, da li i pristup nekih medija prije izbora, a i nakon izbora, bio u suštini dobra podloga i stimulans za ovakvo ponašanje opozicije. Crnu Goru, isti ti, prikazuju kao nedemokratsko društvo, kao državu organizovanog kriminala, a od nedavno čujemo, kao državu organizovanog izbornog kriminala. Nervoza raste, destrukcije se pojačavaju, meni se čini, približavanjem Crne Gore punopravnom članstvu NATO-u. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Hvala Vam, gospodine Simoviću, na inspirativnom dopunskom pitanju koje otvara prostor da, mimo onog što je sadržano u Preliminarnom izvještaju OEBS-ove i Posmatračke misije Savjeta Evrope, možemo kazati i nekoliko političkih ocjena koje se tiču i ukupnog

ambijenta uoči izbora, a i jasno kvalifikovati pokušaj da se dovede u pitanje regularnost izbornog procesa.

Rekao bih, kao dodatno svjedočanstvo regularnosti izbornog procesa za izbor predsjednika države poslužiće i navodi iz Izvještaja Međunarodne komisije, koji govore o odnosu elektronskih medija prema izbornom procesu. I opet, da ne zapadnemo u subjektivnost, najbolji je citat: "Radio- televizija Crne Gore je ispunila pravnu obavezu da obezbijedi kandidatima slobodno vrijeme pod jednakim uslovima tokom uđarnog termina".

U Izvještaju se iznosi veoma indikativan podatak da je čak i na javnom servisu gospodin Vujanović dobio 13%, a gospodin Lekić 16% vremena opredijeljenog za temu izbora. Opet citiram Izvještaj: "Najpopularniji privatni emiter, TV "Vijesti" bio manje pravičan, posvetio je 8% svog izvještavanja gospodinu Vujanoviću, a 16% gospodinu Lekiću". Imajući u vidu uticaj elektronskih medija na formiranje javnog mnjenja u demokratskom društvu, jasno je da je i za ovaj izborni proces važi više puta ponovljena ranija ocjena. Vladajuća politika pobjeđuje i čuva povjerenje građana u Crnoj Gori, uprkos nekritičkom političkom angažmanu opozicionih medija koji na crnogorskom medijskom prostoru nesumnjivo imaju dominantan uticaj.

Dozvolite na kraju da primijetim, kao što ste i sami kazali, da smo i ovog puta bili svjedoci nezadovoljstva poraženog učesnika predsjedničkih izbora iz čijeg štaba su se ponavljale ocjene o neregularnosti izbornog procesa.

Sve prethodno navedeno što sam kazao u odgovoru na Vaše osnovno i dopunsko pitanje, ubjedljivo svjedoči da nije bilo nikakvih neregularnosti koje su uticale na rezultate izbora, i da je pobjeda Filipa Vujanovića izraz slobodne volje građana Crne Gore. Ne dovodim u pitanje bilo čije pravo da sumnja, ali ponoviću, da sam u prvim danima nakon izbora pozvao sve zainteresovane političke subjekte da te sumnje otklonimo, tako što ćemo još jednom pregledati cio izborni materijal. Na tu ponudu nije bilo odgovora. Ostaje mi da zaključim da se sumnja zapravo nije ni odnosila na izborni rezultat i da je opoziciji kao i vlasti jasno da je pobjeda gospodina Vujanovića čista i neupitna. Plašim se da intencija tih akcija opozicije na tragu njihove kontinuirane političke aktivnosti izražavanja nepovjerenja u državu Crnu Goru i njene institucije. Ne ulazeći u ovom odgovoru u analizu uzroka takvog stanja, želio bih da podsjetim, da bi svi koji ulazimo u bilo kom svojstvu u crnogorski parlament, morali osjećati obavezu makar zbog zakletve koji smo dali da radimo u korist Crne Gore i afirmacije njenih državnih interesa.

Odgovornim odnosom i ponašanjem u prethodnom periodu prema preporukama različitih posmatračkih misija, Crna Gora je zavrijedila povjerenje naših evropskih partnera. O tome govori i činjenica da je za ove predsjedničke i prošlogodišnje parlamentarne izbore OEBS/ ODHIR rasporedio posmatračke misije u formatu najmanjem u istoriji parlamentarne demokratije u Crnoj Gori. Sasvim sam siguran da će veoma brzo prestati potreba za njihovim angažmanom u našoj državi. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Sada predsjednik Socijalističke narodne partije Srđan Milić.

Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala Vam.

Dakle, iz ovih odgovora koje ste čuli jasno je da očigledno ne živimo u istoj zemlji, da ne doživljavamo demokratiju na isti način i da ne smatramo da institut istine se mora promovirati i u Skupštini Crne Gore, bez obzira ko dolazio sa koje pozicije.

Kao predsjednik Vlade Crne Gore i predsjednik DPS-a, u dužem vremenskom periodu, osmislili ste projekat zloupotrebe državnih resursa, samostalno preduzimali činjenja i davali instrukcije državnim funkcionerima na nižim nivoima sa ciljem opstrukcije, naročito načela sadržanih u odredbama člana 2, 17 i 45 Ustava Crne Gore. I mogu se složiti da je šampionska pronevjera bila u drugom krugu predsjedničkih izbora 1997. godine. Dakle, ono što ste tada napravili, vjerovatno nikad više nećete moći da uradite, ali je činjenica da se niste naučili tome da treba poštovati slobodnu volju građana. I zbog toga i pitanje koje sam Vam uputio:

“Da li ste spremni danas, kada je svima jasno da će "junaci" afere “Snimak” morati krivično da odgovaraju da se pokažete kao istinski patriota i javno priznate da su oni samo sprovodili Vaše direktne naloge? I zašto se toliko bojite da priznate poraz na izborima?”

Dakle, kompletna ova afera “Snimak”, počinje ili te činjenice su vezane za izbore u Herceg Novom. Izbore na koje ste izgubili, iako ste bili koordinator DPS-a za Herceg Novi. Izbore koji su pokazali da, nažalost, Crna Gora još uvijek nije kao Herceg Novi, što se tiče odbrane slobodne volje građana, ali i činjenice da do današnjeg dana čitava državna aparatura ne može da nađe izvjesnog gospodina Krgovića, koji je sprovodio tamo otkup ličnih karata, a i dalje se ne zna po čijem nalogu. Postojala su samo dva koordinatora za izbore u Herceg Novom, Vasilije Lalošević ispred SNP-a i Milo Đukanović ispred DPS-a. Obojica ste ovdje, pa da se pogleda ko je taj i po čijem nalogu. Mi znamo da je nalog vaš i da su otkupljivali lične karte zbog toga što ste pokušali nemoguće, da ostvarite pobjedu onamo gdje nikada pobijediti nećete, gdje ne možete kupiti izbornu volju građana.

S obzirom na takve efekte, odlučili ste se da onemogućite 30.000 državljana Crne Gore sa biračkim pravom koji su upisani u birački spisak da to svoje pravo i ostvare. U birački spisak ste nakon parlamentarnih izbora, 14. oktobra, po prvi put upisali 12.000 ljudi, od čega 7.000 rođenih prije 1.01.1990. godine. Na naše zahtjeve Ministarstvo za informaciono društvo je odbilo da u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova izvrši upoređenje podataka sadržanih u Centralnom biračkom spisku. Na dan izbora samo u Podgorici preko 1.500 birača od informacionog centra SNP-a zatražilo je podatak na kom se biračkom mjestu nalaze, jer ih nije bilo u izvoru sa biračkog spiska. U biračkom spisku ste između dva izbora, parlamentarnih i predsjedničkih, izbrisali 12.000 birača za koje se konstatovalo da nijesu upisani u registar državljana Crne Gore, a da se istovremeno kod MUP-a vodi postupak po zahtjevima oko 4.000 građana Crne Gore za prijem u crnogorsko državljanstvo. Za ne mali broj njih taj postupak traje i više od godinu dana. I pored pozitivnog mišljenja Agencije za zaštitu podataka o ličnosti, Ministarstvo unutrašnjih poslova SNP-u nije dostavilo podatke o licima koja su tom ministarstvu podnijela zahtjev za sticanje crnogorskog državljanstva, a nalaze se na spisku lica koje je to isto Ministarstvo dostavilo organima lokalne uprave radi njihovog brisanja iz biračkog spiska. Još jedno, zabrinjavajuća je činjenica da 1209 građana Crne Gore nije preuzelo rješenje o prijemu u crnogorsko državljanstvo i po tom osnovu nijesu se mogli naći u biračkom spisku.

Što se tiče ovog citata, slažem se i sa tim da je citat najbolji način kako se može vidjeti da li ste ili niste radili u skladu sa zakonom. Prvi citat, kaže se ovako, ako zatreba imam i dokaze, da su na pojedinim biračkim mjestima glasali ljudi koji sigurno nijesu bili tu. Crna Gora se nalazi u teškoj političkoj krizi i ponavljam da sumnjam da je bilo krađe na predsjedničkim izborima. Ne znam zašto ste cinični, možete sačekati malo, ovo je rekao

poslanik i funkcioner Socijaldemokratske partije gospodin Džavid Šabović. Drugi citat, ako dozvolite, hvala vam velika na vremenu, pošto prepoznajem nervozu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Drago mi što ste počeli čitati SDP, pa vam moram dati vremena.

SRĐAN MILIĆ:

OEBS - ODIHR, Evropska unija i internet portal Euroaktiv koji prenosi zvanične, nezvanične, vi znate za taj internet portal, u kome se kaže, na engleskom je pa možda negdje pogriješim, pa ćete me vi ispraviti oko toga: Crnogorski premijer Milo Đukanović, kontroverzna figura osumnjičena za veze sa organizovanim kriminalom je prisiljen da da ostavku kako bi se ubrzao put u evropske integracije. Ovo je 21. decembar 2010. godine. To je način kako vas gledaju iz Evrope. Kao što znate, ja uvijek kada idem u Evropsku komisiju ne izostavljam da budu sa mnom predstavnici ambasade Crne Gore. I vjerujem da su vam i oni prenijeli ono šta i sada, pošto pitaju vaše kolege šta su mislili tada, šta i sada misle o vašoj odluci da se vratite u politiku i što sada misle o načinu kako sprovodite i pokušavate da sprovodite izbore u Crnoj Gori, a ja ću nastaviti kasnije.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, biće prilike, pomažem dijalog.

Izvolite, predsjedniče Vlade.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Miliću, kvalifikacije i tvrdnje sadržane u vašem pitanju su neistinite i politički iskonstruisane. Očito i ovu formu komunikacije sa Vladom i premijerom pokušavate iskoristiti za jeftini politički marketing. Nemam namjeru da vas odvracam od toga, jer zbog takvog vašeg odnosa prema činjenicama zauzimate mjesto koje vam pripada, sve više na margini političkog života Crne Gore. Ovakav prvi utisak se ne može korigovati nemuštim i konfuznim pokušajem da se politizovano činjenično neutemeljeno pitanje kamuflira pominjanjem pojedinih odredbi Ustava. Prije nego što ste se odlučili za ovakvo pitanje mogli ste makar nešto pročitati u štampi od toga šta sam govorio na partijskim skupovima, od kojih je političkim i medijskim spinovanjem iskonstruisana afera kao alibi za još jedan poraz politike koju personifikujete vi i vaše kolege na crnogorskoj političkoj sceni. Ovo što sada radite, uključujući i postavljanje ovakvih pitanja, samo je dio tog scenarija samozavaravanja i obmanjivanja naše i međunarodne javnosti. Znam da nije lako ni sebi ni drugima objasniti šta radite tu na istom mjestu nakon toliko neuspjeha. Ipak, zahvaljujem za mogućnost da još jednom jasno kažem, sve što sam govorio na tim skupovima tada, samo u svojstvu predsjednika partije, ponovio bih i danas, ne samo u partiji nego i ovdje u parlamentu i na svakom sudu. Učinili su nam uslugu, iako im to nije bila namjera, oni koji su omogućili da posvećenost partije koju vodim najvažnijim društvenim problemima bude tako medijski prezentovana da je danas i najmanje zainteresovanim za politička zbivanja u Crnoj Gori jasno zašto je DPS na vlasti.

Što se tiče procesa evropske integracije, to je izuzetno složen i zahtjevan posao koji ne poznaje kategorije iskrenosti i neiskrenosti u smislu koji vi potencirate. No, ako već insistirate, dopadalo vam se ili ne, nemoguće je da i vi ne uočite da sam prema ocjenama

svih uspješan proces integracije Crne Gore u dosadašnjem periodu personifikovao najduže obavljajući funkciju predsjednika Vlade i da je taj proces doveo našu zemlju do statusa kandidata i pristupnih pregovora za članstvo u EU, kao i do predvorja NATO-a. Iako vi ne marite za argumente, ovo je valjda nepobitna činjenica. Kao što je na drugoj strani nepobitna činjenica da Socijalistička narodna partija, u tom istom periodu, kada vi personifikujete njenu politiku klizi ka opozicionim političkim marginama u Crnoj Gori. Možda vam neće biti prijatno, ali da vas podsjetim da je SNP na izborima 2009. godine osvojio 16 mandata, a u oktobru prošle godine devet, što je najgori rezultat nekada najjače opozicione partije, kako su primijetili politički analitičari.

Kada je u pitanju politika evropskih integracija polazim od dvije premise. Prva je Evropa mora biti jedinstvena da bi bila konkurentna. Tu viziju mora očuvati i ostvariti prvenstveno Unija kao lokomotiva evropskog kontinenta. Druga, Balkan mora biti dio ujedinjene Evrope jer su naše alternative, istorijski je potvrđeno, uvijek bile tragične. Jedno i drugo je moguće samo ako vizija ujedinjene Evrope ostane vjerna na onim temeljnim vrijednostima na kojima je započeo proces evropskih integracija. Ja tako vidim Crnu Goru i Balkan u Evropi, a ne inferiorno i sluganski kako ste vi uvijek vidjeli Crnu Goru, i u odnosu sa Srbijom i u odnosu sa Evropom.

Što se tiče dijela vašeg pitanja vezano za odnos prema saradnicima, teško da bi se meni moglo prigovoriti da sam se ja ikada zaklanjao iza bilo koga. Najčešće su mi prigovarali da nekritički stojim iza svojih saradnika. Biću vrlo jasan. Sve što je eventualno nezakonito urađeno u Crnoj Gori na bazi moje političke inicijative ili instrukcije, mora ići na teret samo moje odgovornosti, ali na bazi konkretnih činjenica i pravnih procedura, a ne medijskog spinovanja ili bilo čijih političkih želja.

Afera "Snimak" za koju sam rekao šta mislim, očito je kao politički danak dobila pravo građanstva. Svakako da nije prva, nijesmo još zaboravili kako smo morali demantovati vaše jednako politikantske konstatacije da će se u Crnoj Gori prolići krv povodom referenduma, niti da smo u Briselu morali demantovati navodne ekspertske tvrdnje vaših koalicionih partnera da će Crna Gora bankrotirati prvi dan nakon nezavisnosti. I ovu političku aferu ćemo ubjedljivo demantovati kroz institucije sistema, jer je za domaću i međunarodnu javnost, a za vlast posebno, jedino relevantno pitanje da li je u ponašanju bilo koje institucije ili pojedinca bilo elemenata zloupotrebe ili nezakonitosti koje su ljude diskriminisali po političkoj osnovi. Sada ćemo to moći da uradimo sa punom koncentracijom nakon što smo još jednom pobijedili na izborima.

Umjesto odgovora na vaše, moram reći, smiješno pitanje - zašto se toliko bojim da priznam poraz na izborima, da ja vas pitam, mislite li, zaista, da se sa 48,8% osvojenih glasova pobjeđuje na izborima ili poput jednog koalicionog partnera mislite da ste se ovim izbornim rezultatom toliko približili cilju da bi moglo biti legitimno da doskočite nasilnom promjenom volje građana. Crna Gora je ta iskušenja, definitivno, ostavila iza sebe. I zato je tako uspješna na evropskom putu kojem i vi tako iskreno doprinosite. Patriotizmom se nikad nijesam razmetao. To jednostavno smatram nevaspitanim. To je obaveza prema državi svakog zdravomislećeg čovjeka. I kada bih tokom svog političkog angažmana govorio na tu temu to je samo bilo u nuždi da ukažem kako je opasno, u vremenu svekolike tranzicije i političke konfuzije, od strane manipulatora, rogo pokušavati prodati za svijeću a antidržavno ponašanje upakovati u tobože patriotsku ambalažu. Na sreću, Crna Gora je te faze demokratskog zrijevanja uspješno prebrodila tako da danas nikome ne treba objašnjavati ko je bio na kojoj strani istorije, jer i danas je svako tamo gdje je zaslužio da bude.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Miliću, Vaš komentar.

SRĐAN MILIĆ:

Dakle i ovaj odgovor je samo prilika da se jasno vidi da pripadamo suprotnim sistemima vrijednosti, ali je i činjenica da vama za prisustvo u Skupštini Crne Gore trebaju pisani odgovori, jer vi sebe spremate samo u odnosu na zamišljenog neprijatelja. A inače ste prepoznati po tome da pokušavate čitavoga života kreirati što više neprijatelja. Ja vas doživljam kao čovjeka koji treba da ide sa te funkcije. Vi mene ne interesujete ni kao predsjednik DPS-a, ali samo smatram da vi trošite vrijeme Crne Gore i svih generacija koje žele promjene u Crnoj Gori, uspješno pokazujući koliko se plašite šta će se desiti sa vama i sa onima koje ste branili sve ovo vrijeme ukoliko izgubite vlast. Zbog toga vi nemate donji prag u odnosu na ono šta ste spremni da preduzmete, da biste ostali na vlasti. Vi ste to demonstrirali i danas, sa tezom da je afera "Snimak" konstruisana, da su konstrukcije i ovo što sam vam pročitao iz Euroaktiva kako vas doživljavaju evropski zvaničnici. Da li vi stojite iza svake riječi koja je progovorena na sjednicama, ne znam čega, Savjeta za praćenje izbornog programa, Predsjedništva DPS-a, Glavnog odbora? Da li vi podržavate ono što je rečeno tamo? Da li smatrate da su ti ljudi, sa time što su rekli, pokazali šta se radi na izborima? Da li stojite iza rečenice koju je izrekao vaš prethodnik nakon susreta sa komesarom Fileom, gdje je jasno rekao da je izjava jednog od poslanika ovdje je bila neodmjerena ili neprimjerena. On je makar skupio hrabrosti da progovori ono što smatra da je problem i rekao je da, ukoliko su postojale takve situacije, govorim o Igoru Lukšiću, on bi bio protiv toga. Na kraju krajeva, kako je vaše mišljenje o tome kako je ta afera došla u javnost? Je li to neko snimao vaše sjednice tih organa od stranih službi? Da ih nije neko iz Koštuničinog kabineta vama to podmetnuo? Da nije možda neko od onih koji žele da zaustave Crnu Goru na njenom evropskom razvojnom putu ili je možda neko ko je oko vas, pored vas, i ko shvata kao što shvata većina u Crnoj Gori - da je vrijeme da idete. Da je vrijeme da zaista ne budete hipoteka onome što je razvoj Crne Gore.

Ja kada bih se bavio sa tim što vi pogrešno kažete izgubio bih čitav dan, nego zove se "Euroaktiv". Dobro, nema veze. Napisaće vam to drugi put, pa će vam biti tačnije, tako da nemate problema.

Isporovociran samo, izvinjavam se.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mislio sam da ne možete biti isprovocirani.

SRĐAN MILIĆ:

Znate kako, postoje neke gornje granice gdje zaista neke stvari ne mogu da prećutim. Naročito ne mogu da prećutim stvari gdje se pokušava od neistine napraviti istina, od nepravde napraviti pravdu.

Gospodine Đukanoviću, da je bilo do vas SNP ne bi ni postojao. Ali znate kako? Tu smo. Tu ćemo biti. Mi smo vama neprijatni svjedoci onoga svega što ste radili. I znate kako kažu? Postoje pobjede kojih se čovjek mora stidjeti. Ne znam ni za jednu koju ste vi napravili a koje se ne trebate stidjeti. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Evo, čuli ste, biće dobre političke rasprave vidim. Tome služi premijerski sat. Izvolite.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Gospodin Milić nastavlja da se služi neistinama i da previđa, lako zaboravlja, čak i ono što sam saopštava. Podsjetiću vas da je na prošlom premijerskom satu on od mene tražio pisani odgovor. Danas mu smeta pisani odgovor, iako je pisani odgovor na pisano pitanje, i ako je pisani odgovor sastavni dio poslovničke procedure ovog parlamenta o kojoj bi trebalo vi da vodite računa.

Nadam se da sam vam mnogo puta do sada pokazao da za mene nema tema o kojima nijesam spreman da razgovaram sa pisanim konceptom ili bez njega, a posebno to nijesu političke teme.

Drugo, iznijeli ste jednu neistinu, a to je da sam ja koordinator DPS-a za lokalne izbore u Herceg Novom. To svi znaju, uključujući i gospodina Laloševića, da nije tačno. I ako ste tražili između dva koordinatora, jednog postojećeg i drugog nepostojećeg. Ko je odgovoran za problem u Herceg Novom, mogli ste to direktno saopštiti gospodinu Laloševiću, bez mene i poslaničkog sastava, jer ja nijesam bio koordinator.

Treće, da li stojim iza svake diskusije saopštene na Vladi, u Parlamentu na izborom Savjetu DPS-a. Vrlo precizno, stojim iza svake svoje saopštene riječi. Drugo, stojim iza svakog zaključka koji je donesen na sjednicama Demokratske partije socijalista i koji je donesen na formumima kojima sam predsjedavao. Svako mora stajati iza svojih riječi pa i vi iza svojih.

Prema tome, i naši ljudi imaju taj nivo političke kulture da znaju da moraju stajati iza svojih riječi i da, kao pripadnici partije na vlasti, imaju dodatnu odgovornost da ne generišu nezakonito postupanje bilo koje institucije ili bilo kojeg pojedinca na vlasti. Ako se to dogodi, onda naravno moramo nositi odgovornost za to. Ali, da li se to dogodilo ili ne, ne možemo suditi na osnovu snimka niti na osnovu objavljenih stenograma na stranicama opozicione štampe, nego moramo suditi na osnovu pravnih procedura koje smo mi utvrdili donoseći ustav i zakone ove zemlje. Šta se u tim procedurama pokaže, naravno svako je spreman da nosi svoju odgovornost, počev od mene.

Rekli ste da me doživljavate kao čovjeka koji treba da ide sa te funkcije. Moram da vam kažem da ja vas zaista ne doživljam kao čovjeka koji ima pravo da o tome sudi. Morate se potruditi da podignete svoju specifičnu težinu na političkoj sceni Crne Gore da biste mogli izricati te ocjene. Maloprije sam vam rekao da ste u jednom ciklusu pali sa 16 na 9. Znači, ja bih se pitao je li vrijeme da ja odem kad bih tako padao. Postoji jedno pravilo u demokratijama na koje se tako pozivamo, a to je da se poslije izbora na kojima se izgubi odlazi, a ne da se odlazi poslije izbora na kojima se pobijedi. Ja sam pobjeđivao na izborima, vi ste gubili na izborima, svim za redom, i zbog toga bi morali razmisliti da odete ili makar da li imate legitimitet da izričite pravo ko bi trebao da ide.

Napokon, varate se, gospodine Miliću, kada kažete da bih volio da SNP-a nema. Naprotiv. Dok je ovakav SNP na čelu sa vama, mi smo potpuno sigurni na vlasti. Ja ne želim da se to dogadja, iskren da budem, jer mislim da bi SNP sa pametnijim liderstvom mogao biti ozbiljnija politička snaga na političkoj sceni Crne Gore. Na žalost, on sve više klizi ka margini. A zašto je to tako, o tome govore jasno statistički podaci, nije stvar moje interpretacije, o tome treba da se zimate u SNP-u.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Idemo sada na predsjednika Kluba poslanik Socijaldemokratske partije Borislava Banovića. Izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Hvala, predsjedniče Skupštine.

Uvaženi gospodine Đukanoviću, u skladu sa članom 187 Poslovnika, postavljam sljedeće pitanje:

“Da li Vlada ima cjelovitu i tačnu informaciju o poslovanju Kombinata aluminijuma Podgorica u 2012. godini, sa kojim stanjem i sa kojim bilansima je, po podacima kojima raspolaže Vlada, kompanija počela a sa kojim završila poslovanje u 2012. godini? Što je, povodom sagledavanja stanja u KAP-u, kao i zaštite državne imovine i vlasništva u toj kompaniji, tokom 2012.godine i 2013.godine, preduzimala Vlada, a što predstavnik državnog kapitala u upravljačkoj strukturi KAP-a?”

Obrazloženje:

Često se od strane predstavnika Vlade i drugih državnih institucija, predstavnika KAP-a, stručnjaka i analitičara van kompanije, barata bitno različitim podacima o ukupnom poslovanju i elementima prihodne i rashodne strane tog poslovanja. Za svako iole valjano odlučivanje, a odluka o KAP-u i daljem odnosu države prema ovom pitanju je jedna od važnih političkih odluka koju Crna Gora treba donijeti, neophodna je realna informaciona osnova. Zato bi bilo neophodno da Vlada saopšti podatke o poslovanju koje ima, ako ih ima.

Kako je to veliki obim podataka, ograničavam se u zahtjevu samo na 2012.godinu i na one poslovne podatke iz kojih se može valjano sagledati stanje kompanije i bilans poslovanja.

Koji su najvažniji troškovi poslovanja i proizvodnje i po kom osnovu?

Kolika je bila proizvodnja i koliki su bili prihodi?

Koliko je radnika bilo angažovano u procesu proizvodnje, a koliko je primalo platu i u kojem prosječnom iznosu?

Kolika su bila novonastala dugovanja i neizmirene obaveze KAP-a tokom 2012.godine?

Prema kojim dobavljačima i koliko se od toga odnosi na dug za električnu energiju?

Da li je i koliko neizmirenih obaveza bilo prema državi i državnim fondovima, u dijelu koji se odnosi na poreze, prireze, obavezno zdravstveno i penziono osiguranje i dr?

Da li je i po kojem drugom osnovu bilo neposredne ili posredne državne pomoći kompaniji?

Molim Vas da osim ovih dostavite i druge podatke iz poslovanja, za koje smatrate relevantnim za sagledavanje stvarne poslovne situacije u KAP-u.

U skladu sa Poslovníkom, tražim da se odgovor dostavi u pisanoj formi.

Ovo je ono što sam Vas u pisanoj formi pitao, pošto imam još nekoliko minuta dodatno bih samo obrazložio ovo moje pitanje.

Dakle, gospodine Đukanoviću, kolege poslanici,

Ovo moje pitanje nije bilo u funkciji donošenja odluka i današnje rasprave o Odluci koju ćemo raspravljati sutra i narednih dana o KAP-u, u funkciji u smislu da danas i bilo kroz vaš odgovor, bilo kroz moje dodatne komentare propagiram, da tako kažem, svoje viđenje te odluke i elemente ekonomske i političke koje smatram da su važni pri toj odluci. Nego je bilo upravo ovo što si mi napisao da pokušamo zajedno da dođemo do realnih ekonomskih

poslovnih podataka do realnih informacija, činjenica o tome kakvo je stanje u KAP-u, kako KAP posluje na osnovu kojih ekonomskih, finansijskih i drugih parametara. Upravo da bi te odluke koje slijede narednih dana mogli donositi zajedno na osnovu jednake i zajedničke informacione činjenične osnove o tom poslovanju.

Posebno sam postavio pitanje zato što bih želio, i pred tu raspravu sutrašnju i narednih dana, da imamo i podatke o tome, jer su bile česte sumnje, ne bih nazvao indicijama, bez samo iskazima sumnji, da je u tom poslovanju KAP-a, zajedno sa tim srodnim, bratskim kompanijama, kako se već zovu, uvezanim kompanijama postoje sumnje da ima bilo naduvanih računa bilo fiktivnih računa po kojima su se određene sume novca odlivale iz KAP-a i nijesu ti bilansi prikazani na realan način u smislu stvarnih troškova proizvodnje i stvarnih rashoda kompanije KAP. Pa bi me u tom smislu interesovalo da li je bilo nekih provjera od strane našeg predstavnika u KAP-u, da li je to sve tako, jer te sumnje nijesu od juče, nijesu ni od prošle godine, već i ranijih godina bilo je iskazanih sumnji zašto KAP posluje negativno i kad je cijena bila aluminijuma jako povoljna na svjetskom tržištu i da li sve to ide kako treba da ide.

I drugi dio, neki novi stavovi ovih dana izneseni da je upravo prošle godine takođe iskazao veliki gubitak od preko 50 miliona, a znamo da nije plaćana električna energija, po nekim kalkulacijama oko 40-tak miliona iznos toga. Možda je to knjigovodstveno unijeto u 50 miliona, ali me interesuje što su stvarni troškovi bili KAP-a prošle godine. Dakle, ako nije plaćena struja, ako je prodavan aluminijum prošle godine po nekoj cijeni, nadam se da ćete reći, imate podatke, po kojoj, koja je ostvarena razlika? Kada oduzmemo tu neplaćenu električnu energiju, cijenu bez električne energije i prihode bez tih troškova, da li je ostvaren neki prihod i ako jeste, a trebalo bi da jeste, pošto nije plaćena struja, valjda onda cijena troškova ima ostatka u odnosu na duge rashode. Gdje je taj rashod prošle godine išao, da li je on potrošen, da li su vraćani dugovi bankama, krediti bankama, da li neki dugovi iz ranijih godina? Dakle, u tom smislu bih zaista zamolio koliko možete da pomognete da pred ovu raspravu uđemo sa što tačnijim podacima.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Priličan broj pitanja.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Poštovani gospodine Banoviću,

Vlada Crne Gore ima sve važnije podatke o poslovanju Kombinata aluminijuma koji su neophodni za tačno i cjelovito sagledavanje stanja u preduzeću na osnovu kojih se mogu davati kvalitetni predlozi i donositi adekvatne odluke. Osnovni podaci o poslovanju u 2011. i 2012.godini su sljedeći:

Proizvodnja aluminijuma u 2012. godini iznosila je 74.753 tone i za 19,5% je niža od ostvarene u 2011.godini. Shodno tome za isti procenat je niži fizički obim prodaje. Vrijednost realizacije je iznosila nešto iznad 160 miliona dolara i manja je za 33,5%, što je posljedica pada cijene tone aluminijuma na berzi koja je u 2012.godini u prosjeku bila 2.146 a u 2011.godini 2.593 dolara. Niži obim proizvodnje u 2012.godini je, prije svega, posljedica zahtjeva za smanjenjem potrošnje električne energije nakon isteka perioda u kojem se subvencionirala cijena na osnovu ugovora o poravnanju. U prošloj godini prosječan broj

zaposlenih je bio 1.198 a u godini prije 1.307 radnika, što je umanjeno za 8,3%. Prosječna neto zarada po radniku u 2012. je rasla i u odnosu na godinu ranije uvećana je za oko 4%, iznoseći 896 eura. Iz bilansa uspjeha možemo vidjeti da je ukupan prihod smanjen za 26,4% i u protekloj godini je iznosio od oko 128,5 miliona eura. Takođe je smanjen i rashod na 167,8 miliona ili za 11,5%, a gubitak u 2012.godini je bio 52,4 miliona ili 40% manje nego u 2011.godini. Taj gubitak je u tom iznosu je dodatno umanjio kapital društva.

Sve navedene podatke dostaviću Vam u pisanom odgovoru. Smatram to obavezom, posebno nakon onoga što sam čuo i vaše dopunsko obrazloženje, ja smatram da je korektno na svako potpitanje koje ste mi postavili dostaviti vrlo precizne podatke i tabele.

Treba napomenuti da podaci za 2012.godinu, nijesu kroz adekvatnu obradu i zakonom predviđenu proceduru verifikovani i da tek treba da se ponude akcionarima na redovnoj Skupštini.

Na osnovu zaključaka Skupštine Crne Gore od 29.februara 2012.godine, kojim je između ostalog definisano da Vlada preduzme sve neophodne mjere, uključujući i one koje su vezane za snabdijevanje električnom energijom za rješavanje socijalnog aspekta i pitanja dugova kao i napora da se izbjegne stečaj kao neželjena moguća opcija usmjerena u pravcu održavanja proizvodnje, uvažavajući značaj KAP-a za crnogorsku ekonomiju, Vlada je tokom 2012.godine i 2013.godine u kontinuitetu radila na njihovoj realizaciji. U skladu sa zakonom i ugovorom Vlada je poštovala proceduru za raskid ugovora koja je sa pravnog aspekta veoma komplikovana, a imajući u vidu da je izostala reakcija CEAK-a u smislu otklanjanja svih povreda ugovora o poravnanju, CEAK je obaviješten da je u obavezi da prenese svoje akcije u KAP-u i rudnicima boksita na državu i pozvan da pristupi potpisivanju naloga za prenos akcija u Centralnoj depozitarnoj agenciji. CEAK je smatrao da bi prenos akcija u ovom trenutku bio štetan za KAP i zatražio da se prenos akcija ne dogodi prije nego se završe pregovori koji su se vodili sa drugim povjeriocima KAP-a. Postupajući po zahtjevima Skupštine Crne Gore, a na predlog CEAK-a je odgovoreno da država može razmotriti da se o prenosu akcija dalje diskutuje zajedno sa pregovorima o restrukturiranju dugova KAP-a ,ali je naglašeno da se država ni u kom slučaju ne odriče svog prava na prenos akcija po ugovoru o poravnanju, kao i da je takav prenos u skladu sa ugovorom o poravnanju i ugovorima o prenosu akcija moguć jedino bez bilo kakve naknade prema CEAK-u.

Druga važna aktivnost je bila usmjerena smanjenjem opterećenja Elektroprivrede Crne Gore po osnovu isporučene energije KAP-a. U tom smislu KAP je smanjio proizvodnju 50 hiljada tona godišnje, kako bi bila korištena samo električna energija iz domaćih izvora. U cilju sprovođenja zaključaka Skupštine, imajući u vidu ekonomske performanse proizvodnje u KAP-u, kao i globalna očekivanja kretanja i međunarodne standarde poslovanja u ovoj oblasti, Vlada je razradila nekoliko mogućih opcija. Pokretanje arbitražnog postupka kako bi se izdejstvovala odluka kojom će se prenijeti akcije CEAK-a u KAP i Rudnicima boksita na državu, po procjeni Vlade, nije najefikasnija opcija zbog očekivanog trajanja i visokih troškova postupka.

Takođe, opcija koja podrazumijeva preuzimanje Kombinata, na način da CEAK Vladi ustupi vlasništvo nad akcijama dovodi nas u situaciju da je nastavak poslovanja opterećen svim dugovima koji su danas evidentirani u KAP-u, što bi značilo neodrživ KAP. Istovremeno i plaćanje obaveza po osnovu svih kredita, uključujući i povjeriocima povezanih sa CEAK-om. Umjesto toga definisali smo model održivosti KAP-a kroz preuzimanje vlasništva i istovremeno konverzije većine dugova u akciji. Tako da KAP preostali dio dugovanja može izmiriti kroz svoje poslovanje. To podrazumijeva da se nastavi sa aktivnostima na

obezbjeđenju dugoročnog snabdijevanja električnom energijom, definisanje cijene električne energije i uređivanjem preciznog modela kompezacije međusobnih potraživanja.

Koncept održivog KAP-a podrazumijeva i smanjenje broja zaposlenih na optimalan nivo. Dio tih aktivnosti se sada sprovodi, a ostali veći dio realizacije socijalnog programa će se obaviti ukoliko i kada država preuzme Kombinat. Predstavnik države u Odboru direktora u okviru svojih nadležnosti potpisanih zakonom i prava koja proizilaze iz Ugovora o poravnanju, ima dovoljno dobar uvid u dešavanja o KAP-u, ali operativnim rukovođenjem društvom pod direktnom kontrolom menadžmenta koji je postavljen od strane CEAK-a. Korišćenje prava veta spriječeno je zaustavljanje proizvodnje kao i davanje imovine KAP-a u zalog VTB banci. Djelovanjem u Odboru direktora spriječena je prodaja imovine KAP-a po neprilagođenim cijenama, kontrolisano sklapanje ugovora za nabavku sirovina, kontrolisan odabir menadžmenta, a predstavnik državnog kapitala je aktivno učestvovao u donošenju svih odluka Odbora direktora.

Hvala vam na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Imate li komentar?

Poslanik Banović. Izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Ako sam dobro pretvorio ove dolare sa prihodne strane u eure sa rashodne strane, to je neki gubitak od 40 do 50 miliona. Znači, jedan podatak koji je vaš prezimenjak, analitičar koji se javlja češće o KAP-u, iznio neki dan, izleda da se poklapaju ti podaci. On je rekao da je 53,9 miliona da je gubitak KAP-a u prošloj godini.

Iz vašeg odgovora nijesam najbolje razumio, dakle, moguće je da je u taj gubitak ukalkulisan i ova električna energija koja nije plaćena. Ne znam da li je fakturisana, s obzirom da ne znamo ko je isporučuje i kako, ali pretpostavljam da će se to riješiti, ali i ostaje to pitanje. Izvinjavam se što stvarno nisam postavio, nije bila namjera da bilo koji način uhvatim, jer upravo mi je namjera da znamo odgovore zajedničke do kojih možemo doći. Šta se dešava sa tom razlikom, ako nije plaćena struja, ajde da uzmemo da je ona u ovih 167 miliona, koliko ste rekli da je rashodna strana, što se dešava sa tim novcem kojim nije plaćena struja? Gdje je on otišao? Ako postoji razlika, a mislim da postoji, ako je ovo prihodna strana prodaja aluminijuma za 160 miliona dolara to je možda nekih 115 miliona eura, 120, i ako oduzmemo ovo za struju, neka razlika od bar nekoliko miliona ili desetina miliona bi trebalo da postoji, šta se sa tim novcem desilo? Šta menadžment radi, da li on vraća nešto, da li kredit, neke dugove ili koristi vrijeme, jer i u samom odgovoru Vlade povodom zaključaka stoji da ima problema sa menadžmentom CEAK, tj. KAP-a ili koristi vrijeme da i dalje pravi zajedničke gubitke u KAP i posebno državi Crnoj Gori. Tu je ono što mi nedostaje u vašem odgovoru, dakle od čega možemo doći. Nadam se, a i vjerujem da su podacim koje imate tačni i da ćemo na osnovu njih donijeti valjanu odluku ovih dana Skupštine, i ako nijesam zagovornik onih koji misle da treba Skupština o takvim stvarima da donosi konačne odluke i dalje mislim da o državnim poslovima odlučuje Vlada i konačno ona odlučuje i treba da donosi izvršne odluke a ne Skupština, ali ako ne možemo na drugačiji način onda da svi podijelimo odgovornost, slažem se i sa tim. Pozvao bih da one koji bi učestvovali u raspravi daju dodatnih informacija u vezi sa cijelom ovom temom i pitanjima koja se postavljaju i kroz moj set pitanja, a i kroz pitanja u javnosti u vezi sa poslovanjem KAP-a.

Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Menadžment piše pisma nama.

Izvolite.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Najpije, gospodine Banoviću, da se složim sa Vama. I meni bi bilo prirodnije da teret odgovornosti za donošenje odluka na ovu temu pripadne Vladi i ne bih imao ništa protiv takve podjele nadležnosti. Ovog puta sam suočen sa onim što se u međuvremenu dogodilo. Ipak je parlament raspravljao na tu temu, donosio odgovarajuće zaključke, dao određene preporuke Vladi i sada je Vlada u obavezi da o tome informiše parlament i da zajedno sa parlamentom traži odgovor na ovo pitanje. No, što god da se dogovorimo oko nadležnosti ili kako god da protumačimo Ustav i zakone, vjerujem da je korisnije da vam i ovom prilikom kažem da sam zaista iskreno pobornik očuvanja proizvodnje kakva je proizvodnja u Kombinat aluminijuma, to smatram jako važnim za ekonomsku stabilnost Crne Gore.

Mislim da se u prvim godinama tranzicije olako dozvolili određenu autodestrukciju u jednom broju preduzeća, vrlo precizno tako kvalifikujem, i da smo dozvolili da zbog neblagovremenog postupanja u procesu restrukturiranja tih preduzeća stvorimo uslove za njihovu održivost u poslovanju na otvorenom tržištu. Zbog toga su nestali neki industrijski sistemi, značajni za Crnu Goru i zbog toga danas Crnoj Gori prijete izvjesna neravnoteža u pogledu njene strukture i zbog toga Crnoj Gori ne prijete, nego se već događa ozbiljna neravnoteža u pogledu svojih odnosa u robnoj razmjeni sa inostranstvom.

U susret onome što nas očekuje, život na zajedničkom evropskom tržištu, mislim da je jako važno da pokušamo da sačuvamo naše industrijske šanse, jer ih smatram važnim dijelom privredne strukture Crne Gore i smatram da se do zadnjeg daha treba boriti da se određene proizvodnje koje su već formirale određeni nivo industrijske kulture u Crnoj Gori sačuvaju i da se na tom temelju razviju prerađivački kapaciteti koji će obezbijediti i novu zaposlenost i povećanje društvenog proizvoda i smanje spoljno-trgovinskog deficita.

Vi ste ukazali na određene nelogičnosti i na određene dileme vezane za same statističke podatke. Informacije koje ja imam da je Kombinat aluminijuma ipak u svom finansijskom izvještaju kalkulirao svoj dug po osnovu električne energije. Pravo pitanje je po kojim cijenama. O tome ne možemo suditi dok tamo ne uđe revizor i saopšti nam o čemu se radi. Ali vjerujem da se slažemo da nema nikakve sumnje da se sva potrošena roba mora platiti. Prema tome, Vlada i parlament ne smiju biti neko ko će ohrabrivati bilo koga da može trošiti električnu energiju bez plaćanja. Električna energija Crnoj Gori mora imati svoj finansijski iskaz i mora imati biti obezbijeđeno plaćanje od strane odgovornog potrošača.

Ono što je jako važno što smo mi u prethodnom periodu uradili to je da svedemo potrošnju električne energije u okvire i da se više Elektroprivreda ne zadužuje za uvoz skupe energije, koju bi pod povoljnim uslovima prodavala Kombinat aluminijuma.

I, dozvolite da malo skrenem pažnju na jedno pitanje ili odgovor na jedno pitanje koje ste mi postavili. Gdje je mogao da ode taj novac koji nije upotrijebljen za plaćanje električne energije? Nema nikakve sumnje da na neodrživost Kombinata aluminijuma u ovoj fazi, prije svega, ukazuju dvije okolnosti: jedno je neprimjereno visoka cijena električne energije, i to ne govorimo sa stanovišta interesa većinskog vlasnika u Kombinat nego uporedbi koju pravimo vezano za poslovanje drugih velikih proizvođača električne energije u Evropi i van Evropi.

Danas se u Evropi događa da zatvaraju velike elektrolize. Nedavno je Alcoa zatvorila svoju elektrolizu u Evropi i otvorila istu u Saudijskoj Arabiji. Dakle, razlog je energetska kriza. Dakle, Evropa je generalno postala nekonkurentna sa stanovišta energetske imputa za industriju i to je nešto o čemu moramo misliti ne samo sada nego i za budućnost.

I dugi težak problem ovog Kombinata jeste visoki obim zaposlenosti i neprimjereno visoke plate. Čuli ste malo čast podatak, ne samo kolika je prosječna plata u Kombinat aluminijuma, već sigurno nego u svim državnim strukturama, nego ste čuli i podatak da je ona rasla u prošloj godini kada su ostvarili gubitak od 50 miliona. Dakle, to je sve posljedica sociorealističkog nalađa, socijalističkog samoupravljanja, kolektivnih ugovora, koji su, kao što znate, sklapani u susret privatizacijama i postali su vremenom sve očigledniji kamen oko vrata ideji održavanja određenih industrija. E, sada se sa tim moramo suočiti, ako kažemo 50 hiljada tona proizvodnje, jer toliko možemo da servisiramo energijom, to znači 500 radnika, i to u najboljem slučaju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Kolega Kaluđerović traži proceduru.

Ja sam sluđao oko KAP-a.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, predsjedniče.

Ne sumnjam da ste za sutrašnje zasijedanje Skupštine Crne Gore koja će se baviti problematikom KAP-a, koja je u prethodnom dijalogu samo okrnuta, ali mislim da za značaj tog pitanja i dramatičnost problematike koju nosi nije dovoljna ta gola korespodencija između Parlamenta i Vlade. Mislim da je i zbog integriteta Parlamenta, ali i zbog osjećaja odgovornosti prema raspravi oko tako značajnog pitanja potrebno i pozivam vas da pred licem javnosti, koristeći činjenicu da je u ovom trenutku aktuelni premijer prisutan, vidite da li ste obezbijedili da i sutrašnjoj raspravi bude prisutan premijer Đuakonović. Ne samo zbog toga što prisustvo premijera bi po prirodi stvari moralo biti obezbijeđeno, s obzirom na značaj problematike, već i još prije zbog činjenice da je on bio premijer i kada je 2005. prodat Kombinat, i 2009. kada je taj ugovor zamijenjen ugovorom o poravnanju, i što jedino on može odgovoriti na brojna pitanja koja dotiču problematiku koja mene na primjer navodi na ocjenu da se radi o izdaji ekonomskih interesa Crne Gore.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Vlada će sama odrediti ko će je predstavljati u Parlamentu. Naravno, izjašnjenje još nijesam dobio kada bude meni dostupno biće dostupno i vama. Čućemo sutra na kolegijumu konačan stav ko će u ime Vlade predstavljati na tom pitanju Vlada, i znaćemo na čemu smo. To je pravo Vlade, mi možemo tražiti i više od tog, ali poštuemo pravo Vlade dok ne znamo ko je konačni predstavnik Vlade na toj temi.

Dalje, na redu je predsjednik Pozitivne Crne Gore kolega Darko Pajović. Izvolite.

DARKO PAJOVIĆ:

Predsjedniče Skupštine, dame i gospodo poslanici, poštovani građani i građanke Crne Gore,

U skladu sa članom 187 Poslovnika Skupštine, Predsjedniku Vlade sam postavio sljedeće pitanje:

“Koliko ste članova Demokratske partije socijalista zaposlili u projektima Zavoda za zapošljavanje, pod nazivom - Zaposlimo naše mlade na sezonskim poslovima” i Radna praksa za visokoškolce, kao i kroz Vladin program zapošljavanja, Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem?”

Obrazloženje:

Na sjednici Savjeta za praćenje realizacije izbornog programa Demokratske partije socijalista od 30. juna 2012. godine, sa kojom je javnost upoznata posredstvom afere "Snimak", funkcioner Demokratske partije socijalista Zoran Jelić obrazložio je citiram: "Ako zaposlimo svog čovjeka, smanjili smo njima, a povećali nama, Hajde da pomognemo čovjeku da se zaposli, imaćemo efekat četiri glasa za DPS". Nakon uvodne diskusije, iskreno rečeno, malo inenađen, prije svega reakcijom funkcionera Demokratske partije socijalista. Naravno, najveće razočarenje je vašom reakcijom, gospodine predsjedniče Vlade.

Naime, afera "Snimak", znamo svi dobro, nije iskonstruisana i ne radi se o bilo kakvom konstruisanju. Radi se o faktima i činjenicama sa vaših sastanaka, ma koliko to nekome smetalo. To su činjenice koje su zapravo svima nama u opoziciji, pa i nama koji smo nastali prije možda godinu dana, zapravo ukazale na sve mehanizme vaših izbornih pobjeda. Tim prije što ću podsjetiti da su uglavnom planovi i programi o kojima ste uredno diskutovali na sjednicama vaših stranačkih organa, što je vaše nesporno pravo, radili upravo uoči oktobarskih izbora na kojima smo i mi učestvovali po prvi put.

Ja moram da kažem da je to jedan očit i flagrantan primjer zapravo diskriminacije, i to one koja više ne stanuje ni u Evropskoj uniji niti u bilo kojim izvještajima savremenih zemalja. I ono što najmanje građani Crne Gore mogu da očekuju od vas je izvinjenje, izvinjenje za to što ste radili, gospodo, jer znate da jedan dan možda nećemo sjediti svi u ovim klupama. Možda će jedan dan nas neki drugi ljudi zamijeniti a ostaće priča o tome kako se planirala i projektovala izborna pobjeda. To nije ni čojški, to nije ni pošteno, ako hoćete to nije ni crnogorski, a najmanje je to evropski. Bez obzira na sve ove izbještaje koje ste pomenuli, koji naravno stoje, ali afera "Snimak" je dokaz nečega što se u dugom vremenskom roku u kontinuitetu planiralo i radilo.

Ovdje u ovoj sali stoje egzekutori takve politike. I ja nemam nikakvu dilemu. Naravno, sklonićemo u stranu šta piše opoziciona, šta piše poziciona štampa, ali ćemo uzeti i preslušati ono što su govorili visoki partijski funkcioneri Demokratske partije socijalista. Jednostavno ste uradili i obesmislili da mladi ljudi u ovoj zemlji, bez obzira što značajan dio njih će naći zaposlenje, jedan dio će uzeti avionsku kartu u jednom pravcu, apsolutno neće biti sigurni. Ugrozili ste im i životno i radno okruženje, mada vi to naravno tako ne osjećate, jer jednostavno ljude u Crnoj Gori gledate kroz brojke.

Kao što sam već kazao, u ovoj sali su egzekutori upravo stvari koje su izrečene na vašim sjednicama, na kojima smo vrlo jasno mogli vidjeti da Demokratska partija socijalista preuzima ulogu Zavoda za zapošljavanje, gdje se ljudi pišu i brišu iz biračkih spiskova, gdje se ljudima daju krediti i to -daje se sto da bi se one dvije stotine nadalo, a da ne govorimo o humanitarnoj pomoći i partijskoj diskriminaciji po tom osnovu. Dakle, ono što mene zanima u cijeloj ovoj priči, ja apsolutno nemam nikakvu dilemu da je ovdje došlo do flagrantnog primjera, zloupotrebe državnih resursa u partijske svrhe.

Ali, ono što mene zanima, s obzirom da ste, predsjedniče Vlade, vrlo jasno ukazali da svako nosi, i za sebe, naravno, krst onoga što je iskazao, da li ste vi, osim svega ovoga ostalog, saglasni sa onim što su govorili i isticali vaši partijski funkcioneri na sjednicama

Glavnog odbora? Danas vas to pitam kao premijera, jer premijer jedne zemlje bi trebao biti premijer svakog građanina u ovoj zemlji i boriti se za bolje sutra svakog čovjeka. Ono što smo čuli na sjednicama kojima ste vi rukovodili nije premijer koji je predsjednik cijele Crne Gore. Naprotiv, imamo jednu vrlo jasnu diskriminaciju gdje se govori o samo onoj polovini Crne Gore koja glasa za vašu stranku.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Predsjedniče Đukanoviću, izvolite.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Pajoviću,

Zavod za zapošljavanje Crne Gore posreduje pri zapošljavanju pod jednakim uslovima svim građanima, bez obzira na vjersko, nacionalno, političko ili bilo koje drugo opredjeljenje, isključujući svaki oblik diskriminacije.

Shodno navedenom, nemam podatke o političkoj pripadnosti učesnika projekata - Zaposlimo naše mlade na sezonskim poslovima, Radna praksa za visokoškolce i Programa zapošljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem.

Koristim priliku da u odgovoru na vaše pitanje istaknem sljedeće: Kretanja na tržištu rada u Crnoj Gori ukazuju na usporeno zapošljavanje mladih do 25 godina starosti. Njihovo učešće u ukupnom broju nezaposlenih na evidenciji Zavoda za zapošljavanje se povećava. Stopa nezaposlenosti mladih je znatno iznad prosječne stope nezaposlenosti. Obaveza države nije da svakome obezbijedi posao, ali jeste da stvara mogućnosti i šanse za zaposlenje. Zato su Vlada i Zavod kreirali programe koji stimulišu zapošljavanje mladih i obrazovanih. U tom cilju u 2012. godini realizovan je projekat Zaposlimo naše mlade na sezonskim poslovima, kroz koji su subvencionirani poslodavci koji su na tim poslovima zapošljavali lica do napunjenih 25 godina starosti. Visina subvencije za zapošljavanje jednog lica iznosila je 100 eura mjesečno za mlade bez radnog staža i 80 eura mjesečno za mlade sa radnim stažom. Poslodavac je zahtjev za subvenciju mogao podnijeti za period kraći od mjesec dana, a visina subvencije zavisila je od dužine subvencioniranog perioda.

Kroz realizaciju ovog projekta u periodu od juna do 30. septembra 2012. godine, zaposleno je 1.568 mladih. Poslodavcima je dodijeljeno na ime subvencija ukupno 302.712 eura, a prosječni subvencionirani iznos po jednom licu iznosio je 193,06 eura.

Realizacija ovog projekta doprinijela je povećanju učešća domaće radne snage na sezonskim poslovima, smanjenju rada u sivoj zoni, svi zaposleni zasnovali su radni odnos u skladu sa zakonskim propisima, zapošljavanje domaćih radnika neto zarada je ostalo u Crnoj Gori, a bruto doprinosi i porezi su uplaćeni u budžet, povećanju kompetencije i radnih iskustava radne snage, što uvećava njenu ukupnu zaposlivost. Ovo je posebno značajno za mlade jer je važno da mladi rano stiču prva radna iskustva i razviju kulturu rada još u periodu obrazovanja.

Projektom Radna praksa za visokoškolce željelo se podstaći brže sticanje praktičnih znanja i vještina visokoškolaca bez radnog iskustva, povećanjem njihove konkurentnosti na tržištu, kao i veće zapošljavanje, sa jedne strane. Sa druge strane da se pruži podrška malim i srednjim preduzećima u realnom sektoru. Nezaposleni visokoškolci su obavljali praksu u okviru stečenog zanimanja u trajanju od šest mjeseci, isključivo u realnom sektoru, malim i srednjim preduzećima, što im je omogućilo upoznavanje sa radnim okruženjem, sticanje znanja i vještina kod konkretnog poslodavca, kao i upoznavanje sa korporativnim pravilima

preduzeća i razvijanje radnih navika. Poslodavcima je omogućeno da kroz jedan vid probnog rada koji finansijski ne opterećuje preduzeće obuče kadar za svoje potrebe, upoznaju se sa radnicima i po potrebi ih zaposle nakon isteka projekta. Zavod za zapošljavanje je finansirao bruto zaradu visokoškolaca u bruto iznosu od 249,28 eura, odnosno 150 neto, što je za zapošljavanje 500 visokoškolaca na period od šest mjeseci obezbijeđeno 747 hiljada i 840 eura.

Na javni poziv koji je objavljen u periodu od 17. do 31. maja 2012. godine prijavilo se 274 poslodavca koji su iskazali potrebu za zapošljavanjem 646 lica. Od tog broja sporazumi su sklopljeni sa 261 poslodavcem kojim je obuhvaćeno 500 lica. Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanajem je kreiran sa namjerom da se pruži šansa visokoškolicima da pokažu stečena znanja, da ovladaju konkretnim praktičnim vještinama i da se predstave poslodavcima, istovremno da za svoj rad dobiju naknadu. Kroz program stručnog osposobljavanja šansu za stručno osposobljavanje dobilo je četiri hiljade 211 visokoškolaca, tj. svi oni koji su se prijavili. Svršeni studenti su imali mogućnost da preferiraju poslodavce kod kojih žele da se stručno osposobe. Informacioni sistem je bio programiran na način da je algoritam automatski formirao rang listu na osnovu prosječne ocjene korisnika i izabranih referenci svakog od njih. Dakle, jedini kriterijum koji se vrednovao bio je dotadašnji rezultat, prosječna ocjena na studijama. Politička, kao ni vjerska i nacionalna pripadnost nije i neće biti kriterijum za zapošljavanja u državnim institucijama i organima. Dokaz su upravo svi svršeni visokoškolci koji su dobili šansu za stručnim osposobljavanjem kroz ovaj program. Svi oni njih 4 hiljade 211, bez izuzetka, su ujedno i najbolji demant političkih optužbi i napada da je zapošljavanje u državnim strukturama uslovljeno političkom pripadnošću.

Odgovor na vaša dopunska pitanja, gospodine Pajoviću.

Moramo vrlo jasno i logički zbog sebe i ukupne javnosti odgovoriti na pitanje, ako je 4 hiljade 211 ljudi koji su prijavljeni za program stručnog osposobljavanja, ako su to sve DPS, onda to na najbolji način demantuje vaše tvrdnje o zloupotrebi državnih resursa u partijske svrhe, jer otkud onda 4 hiljade i 211 DPS na Birou. Ako to nijesu DPS-ovci, kao što nijesu, to svi jako dobro znaju, nego su svi ljudi, bez obzira na političku pripadnost, onda to takođe jasno demantuje vašu ocjenu o tome da zloupotrebljavamo državne resurse u interese političkog profita uoči izbora.

Da li ćemo se izviniti za to što je sadržano u stenogramima objavljenim sa sjednice Savjeta? Već sam kazao, hajde da zaista sada kada su se stišale predizborne strasti pogledamo šta tamo ima i posebno da, slažući se valjda, ne sudimo o verbalnom deliktu, posebno da pogledamo šta je uslijedilo od eventualnih nezakonitosti na bazi razgovora na Izbornom savjetu Demokratske partije socijalista. Što se mene tiče, odgovor na vaše pitanje ste dobili. Stojim iza svake svoje riječi, stojim iza svakog zaključka Izbornog savjeta, kao i svakog drugog organa Demokratske partije socijalista. Sada kao predsjednik Vlada stojim iza svake konkretne akcije koju je realizovala neka državna institucija, dakle, inspirisana ili ne zaključcima Izbornog savjeta ili bilo kog drugog političkog organa, bilo koje političke partije u Crnoj Gori. Isto tako tražim da razmislimo ima li prostora za izvinjenje onima koji sa jasnom političkom pobudom u predizbornim kampanjama uporno lansiraju ovakve afere, medijski ih spinuju da bi pomogli sebi da ostvare željeni izborni rezultat. Ima li prostora kada dođemo do zaključka da nema zloupotreba, a ja izvjesno tvrdim da nema, i pozivam hajde da uradimo sve što možemo da iskontrolišemo je li bilo. Pa ako mislite da Vlada formira radno tijelo, svakako. Parlament je već kazao da želi da se kroz svoja radna tijela bavi ovom temom. Pravosudni organi treba time da se bave, nema nikakve sumnje. Pozivam ih i sa ovog mjesta

neka to urade. Kao što znate, moramo vjerovati nekome u ovoj državi. Ako nam je premisa da sve što ne odgovara našem očekivanju je nelegitimno, onda ne treba ni da formiramo to i ne traba da zamajavamo crnogorsku političku javnost tim. Moj poziv je jasan, hajde da sada kada je završena predizborna kampanja formiramo radna tijela, autorativna, domaća, strana, koga god hoćete, i da iskontrolišemo je li bilo jedne zloupotrebe. Ako jeste, neko za nju mora odgovarati, tu nema nikakve sumnje. Mi smo demokratsko društvo, to se ne da prikrivati. Ako nije, smognimo snage da čujemo jednom i iz vaših redova, "izvinite, zaista poslužili smo se ovim, vjerujući da ste nešto zloupotrebljavali, sad kad vidimo da nijeste imamo snage da vam kažemo izvinite." Znači, očekivanja su vam recipročna. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Izvolite, kolega Pajoviću.

DARKO PAJOVIĆ:
Pitao sam čemu takav ton?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Evo biće još jedna razmjena mišljenja.

DARKO PAJOVIĆ:
Predsjedniče Skupštine, u vašoj ingerenciji je zaštita digniteta svakog poslanika. Sve je u redu, ali ipak nije u redu dobacivanje niti je poslanica Jasavić bilo šta uvredljivo iskazala na račun predsjednika Vlade, a te nervozne reakcije možda je najbolje da se ostave za izborne sjednice Demokratske partije socijalista. Sve je u redu.

Nisam o tome govorio, govorio sam o nervoznoj reakciji predsjednika Vlade, ali sve je u redu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Ima zemalja gdje to tako ide. Kod nas nije po Ustavu, još uvijek. Vratću vam vrijeme, važniji je dijalog ovdje, vratću vam se vrijeme svakako.

DARKO PAJOVIĆ:
Nijeste mi odgovoriti na ključno pitanje, predsjedniče Vlade. Nijesam pitao da li Vi stojite iza vaših riječi, da li stojite iza zaključaka, pitao sam da li stojite iza onoga što su vaši partijski funkcioneri iskazali na sjednicama vašeg Glavnog odbora.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Ponoviću, ni besmislena pitanja, ni besmisleni odgovori nisu zabranjeni. Izvolite, vratću vam opet tri minuta, bez brige, imamo beskonačno tri minuta.

DARKO PAJOVIĆ:
Hvala Vam, puno.
Kažem, nijeste mi odgovorili na ključno pitanje. Vi ste kazali da stojite iza zaključaka vaše stranke, to je legitimno, iza svega onoga što ste vi kazali, ali ću vas ja pitati da li stojite iza riječi Zorana Jelića "kroz ove projekte nastojaćemo zaposliti, prije svega članove Demokratske partije socijalista " -izrečene upravo na toj sjenici? Miodrag Đurović "zapošljavanje kod državnih organa treba da ide preko opštinskih odbora Demokratske

partije socijalista", to su riječi vaših stranačkih funkcionera. Na bazi toga sam i postavio pitanje na koje Vi meni nijeste dali odgovor.

Možda bi bilo dobro, eventualno njih pitati, jer dok su ovo izgovorili vjerovatno je postojala neka partijska projekcija. Dakle, ovdje ima još toga, ovo nijesu spinovani, ono nijesu ne znam kakvi tekstovi, već jednostavno imate vrlo jasne indicije o strahovitoj partijskoj zloupotrebi državnih resursa. Zbog toga sam pitao da li ste spremni da se izvinite crnogorskoj javnosti. Ne Vi lično, nego uopšte vi kao stranka. Ovo što je ovdje govori o vrlo jasnim indicijama, ali iza ovoga treba da stoje i ljudi i stranka.

Dakle, moje pitanje ka Vama nije bilo, da li Vi stojte iza Vaših riječi i da li Vi stojte iza zaključaka vaše stranke, moje pitanje je bilo da li Vi upravo stojte iza riječi koje su iskazane na tim sjednicama. Zoran Jelić "plan je 6 hiljada, a mi ćemo ove godine zaposliti preko 8 hiljada ljudi sa evidencije Zavoda za zapošljavanje, prije svega onih koji podržavaju program DPS-a". Da li je ovo stranačko zapošljavanje, predsjedniče Vlade? Da li je ovo zloupotreba državnih resursa, da li je zloupotreba državnih resursa ukoliko humanitarnu pomoć prvo želite da podijelite u Mojkovcu onima koji su vaši članovi? Mislim da jeste, mislim da crnogorski građani zaslužuju izvinjenje upravo zbog ovoga. Da li ćemo se mi nekad izviniti? Ajmo samo da ne okrećemo te teze. Dakle, ovdje se govori o vama i ovdje se govori o akterima koji upravo ovdje sjede, njih su ljudi birali, da li su ih birali zbog ovoga, da li su ih birali da na nečijoj mucu generalno stičete političke poene da bi se vama kasnije omogućilo da sa ove govornice kažete kako vi svake izbore dobijate. Ja mislim da ne. Najiskrenije, ja mislim da najveća većina članova Demokratske partije socijalista ne podržava upravo ovo što je ovdje rečeno, ali ponoviću i pocrtaću, mene zanima da li svi stojte iza riječi stranačkih funkcionera koji su upravo kazali ovo što jesu. Vi ste premijer. Po mom nahođenju, premijer jedne zemlje ne smije da dozvoli da na stranačkim organima imamo užasnu partijsku diskriminaciju što je zapravo bio rezultat afere "Snimak".

Nemojte stavljati mene ni moje kolege iz Pozitivne Crne Gore u koš onih kojih bi zbog nekih projektovanih afera željeli da dobijaju, kako ste kazali, izborne poene. Ne, to ne stanuje u Pozitivnoj Crnoj Gori i mi nemamo namjeru tim da se bavimo, ali imamo namjeru da gradimo jedno demokratsko društvo, imamo namjeru da Crna Gora postane država u kojoj će se ljudi zapošljavati upravo onako kako su učili i kako su radili, a ne po tome kojoj stranci pripada. Bez obzira ko će sutra biti na vlasti. Mi vjerujem da je to evropska vrijednost i ne vidim ništa ružno u tome i ne vidim ništa loše u tome. Zbog toga sam kazao i ponoviću, ovo nije dobro čak ni za vašu samu stranku, i vi to jako dobro znate.

Ono što mene interesuje, treći put vas pitam, da li vi stojte kao premijer iza svega onoga što je izrečeno na sjednicama Glavnog odbora, izrekli su vaši stranački funkcioneri, da opet ne čitam, ne radi se o spinovanoj bilo kakvoj javnosti, radi se o onome što su fakti i činjenice? Nemam namjeru vas da pitam ništa, gospodine Jeliću. Dakle, ja ću pitati onoga ko je predsjedavao sjednicom kada ste vi ovo kazali. Mene u ovom momentu interesuje ono što je njegov sud, a to je da li je ovo u redu ili nije u redu. Ja mislim da nije u redu i mislim da crnogorski građani treba da dobiju izvinjenje, prije bilo kakvih drugih stvari koje bi trebalo da se pokrenu, ja sam potpuno saglasan. Mi u Pozitivnoj Crnoj Gori nemamo nikakav problem, kada pogriješimo mi se izvinimo, bilo svojim biračima, bilo cijeloj Crnoj Gori. Ali ovdje ono što nas interesuje da li je, predsjedniče Vlade, ovo u redu ili ovo nije u redu. Prije pravosudnih organa možete donijeti, ako ne što drugo, makar vaš partijski sud, a pravosudni organi će, budite sigurni, sasvim sigurno, se baviti ovom aferom, pa ćete vjerujem kolege iz parlamenta koje ste bili glavni egzekutori i glavne zvijezde ovih sjednica imati priliku da to dokažete na nekim drugim mjestima. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Predsjedniče Vlade, izvolite.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Poslaniče Pajoviću, plašim se da se namjerno ili ne namjerno ne razumijemo, zaista, ali hajde da kažem da se nenamjerno ne razumijemo pa da pokušamo da se razumijemo, da uložim napor.

Dakle, vi uporno pokušavate da nas zadržite na terenu verbalnog delikta sa tvrdnjom da je zloupotreba državne funkcije to što je rečeno na sjednici izbornog savjeta DPS-a. Ja uporno tvrdim da nije. Kao objašnjenje ću vam reći da je DPS partija slobodnomislećih ljudi koji dolaze na forume partije naglas razmišljaju male ili više umješno, manje ili više odgovorno o tome kako doprinijeti dobru te partije. I vjerujem da ćemo se složiti da na osnovu toga ne bi trebalo nikome da sudimo. Vjerujem takođe, da ćemo se složiti da zbog toga ne možemo govoriti o zloupotrebi državnih resursa. Vjerujem da ćemo se složiti da bi mogli govoriti o zloupotrebi državnih resursa sa posebnom osjetljivošću kada se tako govori na sjednicama organa vladajuće partije, ako iza toga uslijedi akcija pojedinaca iz vlasti ili institucija koje znače kršenje zakona. Zato je moj poziv vama- vratimo se tome terenu. Hajde da vidimo da li je na temelju bilo čije pojedinačne diskusije kao inspiracija napravljeno i jedno kršenje zakona na planu zapošljavanja.

Zanimljivo je ovo što sam malo prije kazao, znači nakon toga je uslijedila akcija Program stručnog osposobljavanja 4211 ljudi se prijavilo i svih 4211 je zaposleno. Neće biti da su svi iz DPS-a. Znači, zavisno od toga ćemo se izvinjavati ili se nećemo izvinjavati. Ako je urađeno nešto što je protivno odgovornosti državne politike i vladajuće partije koja tvori tu državnu politiku, svakako uz krivičnu odgovornost, treba i da se izvini. Ali, ako nije to urađeno, onda zaista smatram besmislenim da me pitate da li ja mogu nositi odgovornost za to što svaki član DPS-a izjavi. Pitali ste me da li treba da nosimo odgovornost zato što je kazao Zoran Jelić. Ne, gospodine Pajoviću, niti od vas očekujem da nosite odgovornost za ono što je uradio Đurović u Nikšiću. Ni onome što su govorili o Đuroviću u Nikšiću. Mislim da svako od nas mora da nosi odgovornost za ono što on kaže, a ja kao predsjednik vladajuće partije, tada nijesam bio predsjednik Vlade moram da snosim političku odgovornost za ono što je sadržaj zaključaka.

Ako je na temelju toga sadržaja zaključaka uslijedilo kršenje zakona do 7. ili do 4. decembra prošle godine, onda odgovornost treba da snosi Igor Lukšić, a poslije 4. decembra onda Milo Đukanović. I oko toga smo mi načisto, ne možemo se tu poigravati. Sve te šarlatanske dovijljivosti su, vjerujte mi, vrlo neubjedljiva zamjena za ono što bi trebalo da je snaga argumenta.

I dozvolite, gospodine Pajoviću, još jednu opasku. Kazali ste da to radite sve u ime evropskih standarda, a pri tome ste, kao i gospodin Milić, kao ključni argument neevropskog ponašanja saopštili brisanje biračkih spiskova. Pa ja vam malo prije citirao izvještaj evropskih institucija koje hvale državu Crnu Goru, što je konačno primijenila svoj Ustav. Što je konačno obezbijedila glasačko pravo onome kome po ustavu pripada, državljanima Crne Gore. Znači, ne možemo biti Evropljani kako nam odgovara. Dakle, ovdje bi htjeli da budemo Evropljani time što ćemo tako protumačiti evropske standarde da uvedemo ponovo verbalni delikt posebno na sjednicama DPS-a, a na drugoj strani bismo željeli da zbog očekivane pobjede

na izborimo produžimo biračko pravo onima kojima ne pripada prema Ustavu koji smo ovdje stvorili.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Izvolite, kolega Pajoviću, povreda Poslovnika.

DARKO PAJOVIĆ:

Radi se o terminu koji je nepristojan - šarlatanska dovrtljivost. Ja ga smatram nepristojnim, smatram i uvredom, jer ničim, apsolutno ničim nijesam doprinio da neke izrekne takvu kvalifikaciju onoga što smo mi govorili. Govorili smo argumentovano i ukoliko neko smatra da je to šarlatanstvo, sve u redu, ali ja želim da istaknem da je to neprimjeren gest za premijera jedne zemlje, a drugo da se radi o nečemu što je jako nepristojno. I nemam namjeru svakako odgovarati i spuštati se na nivo premijera Đukanovića.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nema na spisku zabranjenih riječi, ali u politici nije neuobičajeno, moram priznati. Sada je ono područje svačije leksike različito, ali nije neuobičajeno, jer se odnosi na ozbiljnosti i neozbiljnost određenih poteza, ali dozvoljavam da ste vi to tako doživjeli i da to možete tako doživjeti.

Ponavljam ovo je područje gdje se ne usuđujem da prekidam bilo koga, a ako želite da objasnite, izvolite .

MILO ĐUKANOVIĆ:

Nijesam uopšte se tom kvalifikacijom obratio gospodinu Pajoviću, obratio sam se tačno jednom poslaniku iz njegovih redova koji je neprimjerenom kometarisao iz vaših klupa, a ja ne tražim, gospodine Pajoviću, da se vi složite sa njim kao što vi tražite od mene da se slažem sa mojim posanicima.

Znači, ja sam se obratio na takav način, neprimjerenom reakciji i gestikulaciji jednom vašem poslaniku iz vaših klupa.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ.

Izvolite, znaćemo za budućnost kako da koristimo tu riječ. U redu, samo izvolite.

DARKO PAJOVIĆ.

Ovo nije istina što ste kazali, predsjedniče Vlade, obratili ste se direktno meni, nijeste pominjali nikoga, govorili ste o šarlatanskoj argumentaciji koju sam koristio tokom mog izlaganja. Ponavljam, niti sam šarlatan, niti mi je argumentacija bila šarlatanska. Ako ste navikli tako sa nekim drugim, to je vaše pravo, ali vas zato molim kada polemishete sa poslanicima Pozitivne Crne Gore, i kada je u pitanju rečnik, i kada je u pitanju argumentacija. Vaše je pravo da govorite o raznoj zamjeni teza i o vašim poslanicima i o vašim funkcionerima, ponoviću, ja danas nijesam dobio odgovor da li ste saglasni sa konstatacijom vaših poslanika.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ulazite u sadržaj, završite nego ste se zalećeli, nijesam znao će ćete završiti.

DARKO PAJOVIĆ:

Mi se zaletimo, ali znamo že treba da stanemo za razliku od ostalih.

Ono što jeste konstatacija, nijesam zadovoljan odgovorom koji sam dobio na svoje pitanje i mislim da bi bilo dobro da tu diskusiju završimo. Što se tiče svih ostalih za nas neprimjerenih riječi i ovog sada, mogu slobodno reći, manipulacije, ipak bih ostavio nekom drugom da procijeni. To je sve.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čuli smo.

Premijer Đukanović želi opet. Izvolite.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Ne bih se vraćao na odgovor ni na pitanje. Vi možete biti nezadovoljni odgovorom, ja sam nezadovoljan pitanjem, posebno sam nezadovoljan pitanjem kada ga uporno ponavljate, iako na njega prethodno dobijete odgovor. Ali, nijesam se zbog toga javio. Javio sam se da kažem da nemam nikakav problem da vama kažem sve što o vama mislim. Nemojte da mislite da bih bježao od toga da saopštim šta mislim. Nijesam se obratio vama, obratio sam se vašem poslaniku. Obratiću se uvijek ovdje i vama i vašem poslaniku i svima na način na koji se vi obraćate meni.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Već smo u trećem krugu proceduralnih razmjena. Mi smo domaćini, ali ja sam dao, kao što znate, riječ vama, pa njemu da biste se razjasnili. Mislim da smo došli do jednog stepena argumentacije, gdje bismo sve dalje išli u neproduktivnu raspravu. Dozvolite mi da procijenim da smo poslije trećeg kruga ovdje završili. Izvolite.

DARKO PAJOVIĆ:

Samo da kažem dvije rečenice, bez obzira na svu ovu nervozu. Prva stvar, nije tačno da se predsjednik Vlade obratio bilo kome, obratio se argumentaciji koju sam ja ovdje iznio. Druga stvar, nijesam govorio u domenu demokratije nego sam govorio o terminologiji koju je jednostavno predsjednik Vlade koristio kada je u pitanju poslanik Pozitivne Crne Gore, mislim na sebe i generalno na cijeli Klub, i zamolio ga da s tom vrstom kvalifikacija, kojom on često čašćava ostale opozicione kolege, zaobiđe Pozitivnu Crnu Goru, jer jednostavno nikada neće dobiti ono što vrlo vjerovatno kolege iz Demokratske partije socijalista očekuju, tu vrstu vokabulara i rečnika koja apsolutno nije primjerena. Mislim da smo sada razjasnili. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, da razjasnimo konačno.

MILO ĐUKANOVIĆ:

(Ne čuje se)

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Idemo dalje.

Kolega Popoviću, pomozite da se vratimo u ustaljeni red, samo bez spornih riječi. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Ođe nema pomoći.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore i dijaspore, poštovani članovi Vlade, predsjedniče Vlade,

Kao predstavnik Kluba poslanika albanskih partija, Demokratske partije i Force, Hrvatske građanske inicijative i Liberalne partije postaviću vam pitanje. Prije toga ću vam reći da, što se tiče svega ovoga, gledao sam te neke snimke, mnogi poslanici, poslanice i ja smo ovdje diskriminirani, prekidate nas u sekundi, a ovdje, što kaže, neko je dobacio, ponašamo se kao na pijaci. Molim vas, ne kada ste vi baš, ali kada su neki potpredsjednici, to se prekida u djeliću sekunde koliko nam pripada. Dajte da se to ipak malo šire gleda, a izgubio sam već minut.

“Dokle ste stiglo sa identifikacijom ljudi iz naše dijaspore i što preduzimamo da se u skladu sa međunarodnim pravom i u saradnji sa stranim državama u kojima žive uredi njihov položaj i obezbijedi poštovanje nacionalnog i kulturnog identiteta?”

Obrazloženje: Kao što je poznato, otprilike još jedna Crna Gora živi van granica naše države. Procjenjuje se oko 600.000 ljudi koji potiču sa ovih prostora. Potpuno uvažavajući tešku materijalnu situaciju u kojoj se nalazi Crna Gora i nemogućnost u relativno kratkom vremenu od obnove državnosti pokriti sve kontinente đe žive naši ljudi, na osnovu mojih saznanja, prilično kasnimo u veoma važnom segmentu za našu državu, sveobuhvatnom povezivanju sa našom dijasporom, odnosno crnogorskim iseljeništvom. Koliko mi je poznato, Crna Gora ima diplomatsko konzularna predstavništva u 19 evropskih država, Kini, Sjedinjenim Američkim Državama i u Ujedinjenim Arapskim Emiratima, a u nekim zemljama nas zastupaju uglavnom susjedne države. Bez obzira na tešku finansijsku situaciju u kojoj se nalazimo, neprihvatljivo je da nemamo diplomatsko-konzularna predstavništva na svim kontinentima, čak i po cijenu ukidanja nekih u Evropi. Koliko sam upoznat, radi se na tome da se diplomatsko-konzularno predstavništvo otvori u Argentini zbog velikog broja naših iseljenika u Južnoj Americi još s početka 20. vijeka. Mnogi od njih su već treća ili četvrta generacija i među njima ima poznatih i uspješnih biznismena, tako da je diplomatsko-konzularno predstavništvo u Argentini, ako se otvori, bez sumnje opravdano. Dobar dio njih nikada nije bio u Crnoj Gori i ne govori crnogorski jezik. Nema dileme da je potrebno otvoriti diplomatsko-konzularno predstavništvo i u Australiji. Možda ne toliko zbog samog broja naših iseljenika. Uglavnom su u Australiji ljudi iz Srbije i Hrvatske doseljeni nakon Drugog svjetskog rata, ali se radi o zemlji i kontinentu koja predstavlja jednu od važnih diplomatskih tačaka.

Dijaspora je danas vrlo važna za svaku zemlju, dva su segmenta na koja je potrebno posebno obratiti pažnju. Prvo, što je više moguće očuvati državni, nacionalni, kulturni, jezički identitet unutar naše dijaspore na način da se on čuva kroz generacije. Drugi segment je korišćenje dijaspore za povezivanje sa drugim tržištima, omogućiti dijaspori da pronađe sopstveni interes kroz ostvarivanje ekonomskih veza Crne Gore sa zemljom u kojoj žive. Time se postiže dvostruki efekat. Dijasporu čvrsto vezujete za našu državu, a kroz konkretne projekte je dodatno motivisana za očuvanje identiteta. Time vidljivost Crne Gore u svijetu može postati značajno veća. Znam da postoji strategija saradnje sa dijasporom, ali kao i mnoge naše strategije, bar do sada je ostalo uglavnom mrtvo slovo na papiru. Vlada Crne Gore, odnosno Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija mora imati popis naše

dijaspore po imenu i prezimenu, profesiji, obrazovanju, trenutnom zaposlenju, imovinskom stanju i sl. Ovo može poslužiti za kanalizaciju aktivnosti prema tim osobama direktno.

Naravno da mi je jasno da to još uvijek pretenciozno, jer mi uvodimo socijalne kartone u Crnoj Gori posljednjih bar 15 godina. Potrebno je prepoznati što je naša dijaspora spremna uraditi za Crnu Goru, a što Crna Gora za njih. Ulica mora biti dvosmjerna, odnosno ne smijemo se crnogorskoj dijaspori obraćati samo kada nam treba, a svima nam je svježe ostao u sjećanju njihov nevjerovatno masovan dolazak na referendum o državno-pravnom statusu Crne Gore 2006. godine, kada su dali ogroman doprinos obnovi naše državnosti. Moramo našoj dijaspori nešto i pružiti. Crna Gora i dijaspora moraju ići zajedno u istom pravcu. Crna Gora mora da napravi prvi korak i da stalno pokreće aktivnosti, jer realno da su ti ljudi u nekom vremenu bili zadovoljni u Crnoj Gori, ne bi ni otišli. Stoga moramo dijasporu vratiti k sebi, naravno, dobar dio njih fizički teško. Stvaranjem mreže, kroz prethodno formiranje efikasne i potpune baze podataka, dobićemo veliki broj svojevrsnih ambasadora i zaštitnika interesa naše zemlje u mnogim zemljama svijeta. Uz, još jednom naglašavam, obostrani interes, iako, znajući mnoge od njih, oni ništa ne traže od matične države, osim poštovanja kojeg uglavnom nema.

Crna Gora mora razvijati bratske i konstruktivne odnose sa svojim zajednicama u dijaspori, naročito ako su politički organizovane, pri čemu treba uvažavati autonomiju i subjektivitet tih zajednica, čuvajući se svakog paternalističkog odnosa prema njima i nametanja svojih rješenja, kao i podsticanje njihove pozitivne integracije ravnopravnog statusa u državama đe žive i rade.

Crna Gora mora znati da u 21. vijeku dijaspora nije teret, nego vrlo važan resurs. Moramo našu dijasporu, odnosno crnogorsko iseljništvo brižljivo čuvati i njegovati. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite, predsjedniče Vlade.

Mi smo standardizovali već i u zakonu- iseljništvo- i u našem Odboru,

Dijaspore je grčka riječ, pa smo nekako bliži bili da uzmemo našu slovensku riječ.

Izvolite.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Hvala Vam.

Poštovani gospodine Popoviću, briga za iseljništvo je sastavni dio unutrašnje i spoljne politike Crne Gore. Podsjetiću Vas da je Vlada Crne Gore krajem 2010. usvojila strategiju saradnje sa dijasporom. Njena brojnost u obimu još skoro jedne Crne Gore izvan svojih granica, njeni stručni, intelektualni, naučni i drugi potencijali su prepoznati kao potencijalno bitan faktor društveno-ekonomskog razvoja Crne Gore, jačanje njenog građanskog imidža, nacionalnog i državnog identiteta. Prema raspoloživim, mada nepotpunim podacima postoji oko 500 hiljada ljudi našeg porijekla izvan naših granica Crne Gore. Vlada je od obnavljanja nezavisnosti, posebno nakon usvajanja strategije, pitanju evidencije iseljništva poklanjala posebnu pažnju. Tim prije što do sada nije bilo dovoljno sistematskog pristupa ovoj materiji. Poseban problem na ovom planu predstavlja nepreciznost i manjkavost evidencija iz popisa zemalja sa najvišom koncentracijom ljudi i porijeklom iz Crne Gore. Nepostojanje precizne evidencije o staroj dijaspori, kao i nedovoljno razvijena mreža institucija i projekata posvećenih ovoj problematici. Ubirani su veoma kompleksni zahtjevni projekti koje u ovom kratkom periodu objektivno nije bilo moguće

kompletirati. Ipak, nadležne institucije su na osnovu usvojene strategije do sada realizovale projekte evidentiranja migracija iz Crne Gore prema Vojvodini, Republika Srbija, i latinskoj Americi. U toku su projekti kojima će se doprinijeti detaljnije sagledavanje i evidentiranje migratornih kretanja iz Crne Gore prema Sjedinjenim Američkim Državama, Evropi, Srbiji, Makedoniji, Hrvatskoj i Kosovu.

Dugoročno istraživanje i konkretni projekti sagledavanja migratornih kretanja i identifikovanja naših ljudi u dijaspori, u nadležnosti su Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija. Strategijama je između ostalog definisana i obaveza ovog Ministarstva, odnosno Vlade, da u skladu sa međunarodnim konvencijama i standardima prati statusna pitanja dijaspore, ostvarivanje ljudskih i manjinskih prava u zemljama prijema i preduzima mjere i aktivnosti na poboljšanju njenog položaja. Sve ove aktivnosti proizilaze iz Međunarodne konvencije o zaštiti ljudskih i manjinskih prava, kao i posebno okvirne konvencije Savjeta Evrope o zaštiti manjinskih prava koje je ratifikovalo 47 zemalja, između ostalih sve zemlje iz našeg regiona. Njome je propisano da svako istinsko, demokratsko i pluralističko društvo treba ne samo da poštuje etnički, jezički, kulturni i vjerski identitet pripadnika nacionalnih manjina, već i da stvara odgovarajuće uslove za očuvanje i unapređenje istog. To je uostalom jedno od ključnih kriterijuma u procesu evropskih integracija. U osnovi sve evropske zemlje, uključujući zemlje u tranziciji, potpisnice sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom i druge, prihvatile su u svojim nacionalnim zakonodavstvima međunarodne standarde zaštite manjinskih prava. U većini njih, zahvaljujući tradicionalnoj demokratskoj posvećenosti poštovanju ljudskih i manjinskih prava i sposobnosti naših zajednica da se organizuju i izbore za svoja prava, manjinama je priznat status i preko institucija sistema, uz finansijsku podršku, podstaknuto ostvarivanje i očuvanje njihovog nacionalnog i kulturnog identiteta, jačanje veza i komunikacija sa maticom. To se podjednako odnosi na sve pripadnike naše dijaspore i kako se u strategiji jasno kaže, koji žive u inostranstvu i koji Crnu Goru doživljavaju kao svoju matičnu državu, nezavisno od toga da li su crnogorske nacionalnosti ili su pripadnici naroda ili manjina koji žive u Crnoj Gori.

Međutim, u nekim sredinama više iz razloga nedovoljne organizovanosti, pa čak i ne snalaženja samih manjinskih zajednica, ali i primjera opstruiranja do negiranja nacionalnog identiteta, složenosti regulativa, procedura i drugog, još uvijek nije regulisan i legalizovan status, na primjer, crnogorske nacionalne manjine u Republici Srbiji, kao ni priznanje crnogorske manjine u Republici Kosovo.

Vjerujem da ćemo ova pitanja riješiti u najskorije vrijeme. Naše brojne aktivnosti su posebno usmjerene ka jačanju kapaciteta i organizovanosti crnogorske dijaspore, formiranju krovnih asocijacija koje bi obuhvatile sve pripadnike naše dijaspore, uz puno poštovanje i njegovanje posebnosti pojedinih njenih djelova. Naglašavam, pri tome podršku projektima ka jačanju svijesti i afirmacije državnog i nacionalnog identiteta crnogorske dijaspore, jezika, kulture i tradicije njenih veza sa maticom. Takođe, puno uvažavanje i brojnih inicijativa iz dijaspore koje se odnose i na valorizovanje ekonomskih i razvojnih potencijala od infrastrukturnih do ulaganja u mala i srednja preduzeća.

Možda u ovom trenutku treba podsjetiti na aktuelnu situaciju u vezi sa stvaranjem pretpostavki za formiranje nacionalnog Savjeta crnogorske manjine u Republici Srbiji, kao i ustavno priznanje crnogorske manjine u Republici Kosovo, te koordiniranju aktivnosti zajednica koje vode poboljšanju njihovog položaja. Takođe, u pravcu realizacije aktivnosti na obezbjeđenju autentične predstavljenosti crnogorske zajednice u državnim tijelima Republike Albanije, nadležnim za zaštitu prava manjina.

Permanentna posvećenost i angažman na konstituisanju moderne i organizovane strukture naše dijaspor, uz obavezu svih zemalja da podstiču duh tolerancije i razumijevanja, zaštitu nacionalnih manjina i kulturnih različitosti, uvjereni smo, na obostranu korist, vodiće skorom rješavanju preostalih pitanja iz domena zaštite manjinskih prava.

Koristim priliku da vas kratko informišem i o tekućim aktivnostima Vlade na donošenju Zakona o dijaspori, transformaciji Centra za iseljenike za dijasporu pri Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija, konstituisanju Savjeta za dijasporu, posebnih jedinica za identitetska statusno pravna pitanja i privredno partnerstvo sa dijasporom, istraživanje i evidentiranje dijaspor koje će, kako planiramo, na adekvatan način odgovoriti savremenim potrebama i zahtjevima našeg iseljeničtva i jačanju crnogorskog državnog identiteta, pripadnosti Crnoj Gori kao demokratskoj i građanskoj državi.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, predsjedniče Vlade.

Komentar, kolega Popović.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče Vlade.

Posebno ću se osvrnuti na crnogorsku zajednicu, nacionalnu crnogorsku dijasporu u Srbiji koju ste vi nekoliko puta pomenuli, zbog njene brojnosti. Ja sam poprilično u kontaktu sa udruženjima Crnogoraca u Srbiji. Oni su poprilično nezadovoljni odnosom matične države Crne Gore prema njima. U Srbiji, može se reći, iako je teško, ipak je to na neki način i unutrašnja stvar Srbije, teško je pričati o tome, ali mi moramo priznati, ne smijemo gurati glavu u pijesak, dakle, u Srbiji je na djelu, na sceni asimilacija Crnogoraca.

Po zadnjem popisu ima Crnogoraca, Crnogorki duplo manje nego po onom popisu prije 10 godina, teško je tu nešto uraditi, ali mislim da je poprilična krivica za to i na nama, na njihovoj matičnoj državi Crnoj Gori.

Treba preispitati kako radi naša ambasada u Srbiji, u Beogradu, ima puno žalbi da se, praktično i naš ambasador ne pojavljuje na tim skupovima udruženja Crnogoraca na koje je pozvan, a ono što je veoma bitno je reći da će se tokom sljedeće godine održati izbori za Nacionalni savjet u Srbiji, i mislim da Crna Gora, njihova matična država mora da nađe neki način da im pomogne u tome.

Udruženja u Srbiji, kao što sam rekao, crnogorska su veoma razjedinjena, nešto se sad u posljednjih mjesec dana pokušalo da se na neki način udruže, ali mislim da je to veoma malo, i mislim da naročito mi odavde ne smijemo da dolivamo ulje na vatru.

Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Za 20 godina je nestalo tri četvrtine, precizno govoreći.

Izvolite, predsjedniče Vlade.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Želim samo da prihvatim sugestiju gospodina Popovića da o samom pitanju moramo dodatno pozabaviti. Slažem se samo da i sam sam u odgovoru na vaše prvobitno pitanje kazao da to identifikujemo kao jedan od problema kada je u pitanju organizovanost našeg iseljeničtva. Ne bih sada želio da opterećujem Parlament ocjenama o tome šta je uzrok

takvog stanja. Ono što je važno da smo pokrenuli akciju i da pokušavamo zajedno sa diplomatsko-konzularnim predstavništvom i sve skupa koordinirano od Vlade i matičnog ministarstva da pomognemo u boljoj organizaciji našega iseljništva u Srbiji kako bi započete aktivnosti prikupljanja potpisa uspješno obavili i stvorili pretpostavku za formiranje nacionalnog savjeta. Mogu se složiti sa vašom ocjenom da vjerovatno zbog drugih prioriteta koje smo imali u jednom dužem vremenskom period, posebno u godinama traženja odgovora na pitanje državno-pravnog statusa, nijesmo bili u potrebnoj mjeri posvećeni pitanjima našeg iseljništva ali vjerujem da ćemo se složiti da je uskoro nakon formiranja nezavisnosti otpočela da se vodi jedna ofanzivnija politika na tom planu za koji očekujem da će u narednom periodu dati dobar rezultat.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, predsjedniče Vlade.

Kolega Almer Kalač.

Izvolite, kolega Kalač - Bošnjačka stranka.

ALMER KALAČ:

Poštovani predsjedniče Vlade u ime Poslaničkog kluba Bošnjačke stranke želim postaviti sljedeće pitanje:

“Šta Vlada Crne Gore namjerava konkretno preduzeti u cilju stimulacije poljoprivredne proizvodnje, posebno u nerazvijenim ili manje razvijenim područjima gdje zato postoje povoljni uslovi i neiskorišteni resursi? Takođe, pitamo da li se razmišlja o uvođenju i nekih novih kreditnih linija kojima bi se dodatno podstakao razvoj poljoprivrede, pogotovo na sjeveru Crne Gore?”

Obrazloženje:

U Vašem ekspozeu od 04.decembra 2012.godine, istakli ste da je korištenje resursa poljoprivrede jedan od veoma bitnih oslonaca oživljavanja ekonomije, posebno u sjevernom dijelu države. Mi smatramo da se mjerama iz agrobudžeta za 2013.godinu takva zacrtana politika dovodi u pitanje. Naime, predviđeni agrobudžet prema uporednim podacima najniži je u regionu, proporcionalno državnom budžetu. Takođe, mjerama koje ne predviđaju otkup tržišnihj viškova, te mali podsticaji, dovodi se upitanje ne samo mogućnost povećanja proizvodnje već i mogućnost održavanja na postojećem nivou.

Od Vas očekujemo odgovor, da li najavljene mjere predstavljaju perspektivu razvoja poljoprivrede ili znače smanjenje broja onih koji imaju želje i motiva da se njome bave. I ovom prilikom podsjećamo da je uvoz hrane jedan od najvećih problema debalansa budžeta Crne Gore, pogotovo što se uvozom hrane koja se i kod nas proizvodi narušava domaće tržište, odnosno konkurentnost domaćih proizvoda.

Hvala.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Kalač, kao što sam u decembarskom ekspozeu istakao bolje korišćenje resursa poljoprivrede jeste jedna od šansi koje u uslovima krize mogu da omoguće oživljavanje ekonomije posebno u manje u razvijenim područjima. Danas sam više uvjeren

da je potreba daljeg unapređenja ove oblasti bržeg razvoja jedna od najznačajnijih potreba crnogorskog društva, uz naglasak na snažniju vezu između potrebe održivog razvoja poljoprivrede i bržeg razvoja ruralnih područja. Danas u globalnim razmjerama, a slično i kod nas, postoji sve veća potreba za poljoprivrednim proizvodima. Proklamovan je globalni cilj, obezbijediti godišnji rast poljoprivredne proizvodnje po stopi od 3%, kako bi se ona do 2050.godine povećala za 70%. I kako bi se pratile rastuće potrebe stanovništva. Za nas je bitan i zajednički cilj poljoprivredne politike Evropske unije, a on glasi - obezbijediti povećanje poljoprivredne proizvodnje primjenjujući tehnološka dostignuća uz poboljšanje konkurentnosti i boljeg korišćenja svih resursa posebno radne snage. Između ostalog, i iz ovih razloga posvećeni smo bržem razvoju poljoprivrede koju smo definisali kao jednu od prioriternih grana razvoja Crne Gore. Svjesni smo da pri tome treba razriješiti niz izazova sa kojima se danas suočavamo kako bi stvorili uslove za intenzivniji razvoj poljoprivrede. U vezi sa postavljenim pitanjem želim da istaknem i sljedeće:

Vlada Crne Gore je utvrdila niz mjera kojima podstiče razvoj u oblasti poljoprivrede. Agrobudžetom za 2013.godinu opredijeljeno je 20,3 miliona eura.

Drugo, četvrti javni poziv za investicije u poljoprivredna gazdinstva u iznosu od 1,6 miliona je u toku. Dodatno stvoreni su preduslovi da se u toku ove godine usvoji program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja. Konačno, predlog ovog dokumenta poslat je generalnom direktoratu za poljoprivredu Evropske komisije. U pitanju je iznos od oko 4 miliona eura. Činimo da ova sredstva budu odobrena 2013.godinu .

Treće, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja stvara uslove za obezbjeđenje i dodatnih 7,3 miliona eura koja će se moći koristiti kada operativna struktura za petu IPA komponentu bude formirana na čemu se u okviru Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja intenzivno radi. Realno je očekivati da će sredstva biti operativna početkom 2014.godine.

Četvrto, Vlada preuzima sve aktivnosti kako bi se podstakle strane investicije, finansijske organizacije, banke i drugi subjekti da dodatno investiraju u oblast poljoprivrede i prerađivačke industrije.

Peto, jedan dio sredstava, pod povoljnijim uslovima, već je sada usmjeren preko Investiciono razvojnog fonda. Naročito se podstiču poljoprivreda i prehrambena industrija, a prednosti imaju sve zemlje koje žele da podstaknu razvoj u opštinama na sjeveru Crne Gore, odnosno manje razvijenim područjima. Kada sam kazao kako ćemo se nositi sa izazovima mislio sam da poljoprivreda više od ostalih djelatnosti trpi od nastupajućih klimatskih promjena. Zato poljoprivredi predstoji proces prilagođavanja promijenjenim klimatskim uslovima, kao i proces prilagođavanja i smanjivanja njenog štetnog uticaja na klimatske promjene. Uključili smo Svjetsku banku i osiguravajuće kompanije kako bi se zajednički uspješno borili sa ovim rizicima.

Takođe, kao veliki izazov nameće se korišćenje novih tehnologija biotehnologija, agrotehnologija, agrotehnika, inovacije i aplikativna istraživanja, razvoj stručnih službi da asimilacija istih do krajnjih proizvođača. Crnogorska poljoprivreda, rekao bih, životno je zainteresovna za moderniji, skladniji razvoj i povećanje konkurentnosti kao i za brzo racionalno i organizovano kretanje crnogorskih poljoprivrednih proizvoda ne samo na unutrašnjem već prevashodno na ekstremnom tržištu. Zbog različitih uslova za razvoj poljoprivrede, zbog malih posjeda, ograničenih sredstava za razvoj saznanja i trendovima u svijetu crnogorskim poljoprivrednicima je neophodna pomoć usmjerena ka boljoj edukaciji i na nauci zasnovana bolje organizovana, kvalitetom ojačana proizvodnja sa kojom bi proizvođač mogao ravnopravnije da nastupa na tržištu. Naša dosadašnja iskustva u oblasti agroekonomije i procesu izgradnje proizvođača, menadžera i agrobiznisa nije dala očekivane

rezultate. Zato ćemo težiti da se aktivnije pomogne crnogorskom proizvođaču hrane da ubrzano usvaja nova znanja tehničke inovacije i da unapređuje upravljanje u svojim kompanijama. Sada u uslovima krize sve više ljudi namjerava da se bavi poljoprivredom. Ako krizu možemo savladati većim osloncem na sopstvene snage, onda je poljoprivreda dobra šansa za brži ukupni razvoj veću zaposlenost i bolji životni standard. Siguran sam da su mjere koje su usvojene od strane Vlade i aktivnosti koje sada sprovode, ne samo u okviru Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja već i šire kod drugih subjekata institucije i organa otvaraju perspektivu razvoja poljoprivrede i podstiču dodatno veći broj poljoprivrednika da se bave ovim vidom proizvodnje. Država će podsticati ambijent u ovoj oblasti i obezbjeđivati odgovorajuća sredstva za njenu podršku, ukidati biznis barijere, razvijaće pri tom konkurentnost domaćih proizvoda i podsticati ukupni ruralni razvoj.

Na kraju, želim da Vas podsjetim da smo u ovoj godini u oblasti poljoprivrede posvećeni realizaciji ciljeva koji će omogućiti rast proizvodnje, rast zaposlenosti, smanjenje uvoza, bolju edukaciju i smanjenju sive ekonomije.

Hvala Vam na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Gospodine Kalač, izvolite.

ALMER KALAČ:

Hvala Vam, gospodine predsjedniče Vlade.

Da bi sve ovo realizovali, potrebno je da te informacije koje stižu sa terena do vas i do Vaše Vlade u međuvremenu ne oslabe na intenzitetu ili da ne promijene svoj oblik.

Ja ću sad govoriti o određenom broju problema koji onemogućavaju poljoprivrednu proizvodnju ili je usporavaju u tom svom razvoju. Promašaji u bankarskom sektoru, kada su banke uzimale pod hipoteku zemljište, ni u kom slučaju se ne mogu ispraviti time što se ljudima neće dati krediti po osnovu razvoja poljoprivrede.

Onda, Midas projekti, koji se najčešće pominje kod nas, favorizuju određene poljoprivredne proizvođače, odnosno njihova raspodjela bude po principu ko ima dajte mu još ko nema neka crkne, iz razloga što su malo stimulisani oni koji imaju zemljište, ali nemaju sredstava da započnu poljoprivrednu proizvodnju.

Ovdje se javlja i problem prilikom obezbjeđivanja fakture o kupljenim proizvodima za izgradnju poljoprivrednih objekata, gdje se insistira da faktura bude od samo jedne firme, odnosno samo od jednog dobavljača, tako da to sigurno nije mjera za podsticaj. Takva mjera ne ide u prilog ni poljoprivrednim proizvođačima koji mogu povoljnije dobiti građevinski materijal. Samovolja pojedinih lokalnih samouprava da ne izdaju građevinske dozvole poljoprivrednim proizvođačima za manja seoska gazdinstva sigurno nije mjera koja pospješuje poljoprivrednu proizvodnju.

Takođe, samovolja pojedinih lokalnih samouprava da ne subvenciraju proizvodnju u poljoprivredi, takođe nije mjera za podsticaj poljoprivrede. Svemu tome ide u prilog i Zakon o izgradnji objekata. Kako ni zakonom ni podzakonskim aktima poljoprivredni objekti nijesu svrstani u neku posebnu kategoriju, već u kategoriju privrednih objekata, a samim tim se onemogućava dobijanje građevinskih dozvola jer je izuzetno velika procedura oko izrade planske dokumentacije za takve objekte.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Gospodine Kalač, hvala vam.
Predsjedniče Vlade, vaš završni komentar.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Hvala gospodinu Kalaču na podsticajnim informacijama. Akciju treba razviti između Vlade, međunarodnih subjekata, koji bi nam mogli biti partneri u realizaciji ove naše razvojne politike, a posebno na unutrašnjem političkom tržištu na relaciji Vlada - lokalne uprave. Slažem se sa vama da pored tih deformiteta i ograničenja koje ste pomenuli postoji još čitav niz ograničenja koje u suštini limitiraju efikasnost akcija koje se pokreću, a vjerujem da je uzrok njima još uvijek odsustvo pune svijesti o odgovornosti koju svi moramo ponijeti ukoliko želimo da ostvarimo ono što nam je najvažnije - nacionalni interes, a to je da iskoristimo resurse, da napravimo veći društveni proizvod i stvorimo uslove za kvalitetniji život.

Vi ste govorili o ograničenjima u bankarskom sistemu. Slažem se, Ministarstvo finansija je veoma posvećeno tome da pokušamo da animiramo i druge bankarske subjekte da nam pomognu da razmrdamo ono što je poamlo učmali bankarski sistem koji, doduše, ne odudara mnogo od onoga što je evropski bankarski sistem danas. Ne tražimo alibi u tome nego pokušavamo da nadjemo nekog ko bi nam pomogao da pojačamo kreditni portfolio crnogorskog bankarskog sistema i stvorimo uslove za realizaciju razvojnih projekata počev od ovih u poljoprivredi.

Govorili ste o Midas projektima, ono što vjerujem da imate na umu da se tu moramo pridržavati onoga što su kriterijumi našeg partnera u ovom slučaju Svjetske banke.

Treće, govorili ste s pravom da u lokalnim upravama nema uvijek potrebnog nivoa ažurnosti u realizaciji obaveza od kojih zavisi ostvarivanje razvojnih projekata. Na žalost, to bismo mogli potvrditi kada je u pitanju turizam. Neki projekti u realizaciji turizma kasne po nekoliko godina zbog toga što lokalne uprave kasne da donesu detaljne urbanističke planove. Sjetimo se slučaja o energetici, o gradnji malih elektrana gdje smo dali koncesije, pa onda se čekalo puno vremena da se stvore urbanističko-planske pretpostavke za početak gradnje, jednako tako i u poljoprivredi.

Zato vjerujem da postoji realan prostor na koji ste vi ukazali da zaista pokušamo da u tijesnoj komunikaciji između Vlade i lokalnih uprava stvorimo i pojačamo svijest o zajedničkoj odgovornosti za ostvarivanje ovih planova. Zaista mislim da je poljoprivreda veoma realan razvojni resurs za uvećanje društvenog proizvoda i stvaranje uslova za kvalitetniji život, posebno na sjeveru države. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala predsjedniku Vlade, članovima Vlade, kolegama poslanicima, ovim je završen premijerski sat.

Mi već za 25 minuta nastavljamo u ovoj sali parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje sa kolegama iz evropskog parlamenta, da budemo tačni, a sutra u 15 časova počinjemo treću šednicu. Kolegijum je u 13 časova. Hvala vam.